

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
VASA YRKESHÖGSKOLA
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thomas Granfors

ATT INVESTERA PÅ EN GLOBAL MARKNAD

Företagsekonomi och turism
2012

FÖRORD

Mitt lärdomsprov heter Att investera på en global marknad. Arbetet är skrivet under hösten 2011 och våren 2012 vid Vasa Yrkehögskola, inom utbildningsprogrammet för företagsekonomi och inriktningen internationell handel.

Jag hade i början svårt att välja ett ämne, men jag har alltid haft ett brinnande intresse för aktiehandeln och kom fram till att mitt arbete borde handla om det. Något som alltid har fascinerat mig är hur stort intresset är för privat personer att investera och beslöt då att jag skall fördjupa mig inom detta. Tanken bakom ämnet är att visa hur privat personer kan tänka och fundera på när de har valt att investera en del pengar.

Jag vill tacka alla som ställde upp för en intervju i min undersökning. Jag vill även rikta ett stort tack till min handledare Helena Blomquist och min familj och vänner.

Vasa 12.3.2012

Thomas Granfors

VASA YRKESHÖGSKOLA
Utbildningsprogrammet för företagsekonomi

ABSTRAKT

Författare	Thomas Granfors
Lärdomsprovets titel	Att investera på en global marknad
År	2012
Språk	Svenska
Sidantal	63 + 1 bilaga
Handledare	Helena Blomquist

Syftet med detta lärdomsprov är att ta reda på om det har blivit populärare för finländska privatpersoner att investera i utländska företag. I teoridelen tar jag upp olika synpunkter som kan inverka på investerarens beslut och i empiriska delen försöker jag få svar på de frågor jag ställt.

Arbetet behandlar i teoridelen början av globaliseringen och var den står idag. Jag tar också upp hur globaliseringen har påverkat Finland. Finanskrisen 2008 tas upp och andra finansiella kriser som kan ha påverkat investerarens beslut. Olika sparformer som man kan investera i behandlas också i arbetet och hur investerare agerar när de gör en investering.

Den empiriska delen består av personliga intervjuer med fem personer. De personer jag har intervjuat jobbar alla på banker eller konsultföretag i Vasa. Intervjuerna har gjorts med dessa personer då det bör ge arbetet en hög reliabilitet eftersom dessa personer har många års erfarenhet i branschen och har en bra uppfattning över hur investeringar går till.

Resultaten som jag kom fram till i lärdomsprovet är att investeringar görs ofta i andra länder än Finland, men ändå så är Finland också väldigt populärt bland investerare. Det beror helt på personen som gör investeringen och hur ekonomin ser ut i länder när de gör investeringen.

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Degree programme in Business Economics

ABSTRACT

Author	Thomas Granfors
Title	Investing on a global market
Year	2012
Language	Swedish
Pages	63 + 1 Appendices
Name of Supervisor	Helena Blomquist

The subject of this thesis is to find out whether it has become more popular for Finnish individuals to invest in foreign companies. In the theory part I bring up different comments that can have an effect on the investors' decision and in the empirical part I am trying to get answers to the questions asked.

The theory part discusses the start of globalisation and where it is today. I will also bring up how the globalisation has affected Finland. The Financial crisis of 2008 and other financial crisis, which could have affected the investors' decisions, are also mentioned. Different savings are also mentioned and how investors act when making an investment.

The empirical part consists of face-to-face interviews with five persons. The persons interviewed work at banks or consultancies in Vaasa. The interviews were conducted with these persons in order to give the work a high reliability since all interviewees have many years of experience in the trading business and have a good view of how investments are made.

The results that I came up with in my thesis are that investments are often made in other countries than Finland, but Finland is still very popular among investors. It all depends on the person that makes the investment and how the economy is in countries at the time of making the investments.

Keywords   Globalisation, market, financial crisis, shares, funds

INNEHÅLL

FÖRORD	2
ABSTRAKT.....	3
ABSTRACT.....	4
FÖRTECKNING ÖVER FIGURER OCH TABELLER.....	7
ORDLISTA.....	8
1 INLEDNING.....	9
1.1 Syfte.....	9
1.2 Problemområde.....	9
1.3 Avgränsningar	10
1.4 Forskningsmetoder	10
2 GLOBALISERING.....	11
2.1 Globaliseringens början.....	11
2.2 För- och nackdelar med globalisering	13
2.3 Globaliseringsgrad.....	16
3 GLOBALISERINGEN OCH FINLAND	17
3.1 Den finska regeringens syn på globaliseringen	17
3.2 Svenska språkets betydelse för finsk industri.....	19
3.3 Kapitalflödet I Finland	20
4 FINANSKRISEN.....	21
4.1 The Shadow Banking System.....	21
4.2 Skuggbanksystemets för- och nackdelar	22
4.3 Vad berodde finanskrisen på?	24
4.4 Finanskrisens effekter i Finland	25
5 ANDRA KRISER	27
6 OLIKA SPARFORMER.....	29
6.1 Aktier.....	29
6.2 Fonder.....	30

6.3 Indexlån	30
6.4 Obligationer	31
6.5 Fastigheter	32
7 INVESTERARENS TANKESÄTT	35
7.1 Att köpa aktier och fonder	35
7.2 Att köpa fastigheter	36
7.3 Investeringar utomlands	37
7.4 För- och nackdelar att placera i utländska värdepapper	37
7.5 Fastigheter utomlands	38
8 EMPIRISK UNDERSÖKNING	40
8.1 Undersökningsmetoder	40
8.2 Kvalitativa undersökningar	41
8.3 Olika typer av intervjuer	41
8.4 Undersökningens genomförande	41
9 INTERVJUER	43
9.1 Intervju 1	43
9.2 Intervju 2	45
9.3 Intervju 3	47
9.4 Intervju 4	49
9.5 Intervju 5	51
9.6 Sammanfattning av intervjuerna	54
10 SLUTSATSER	57
10.1 Resultat	57
10.2 Reliabilitet och validitet	58
10.3 Förslag på fortsatt forskning	59
11 SLUTORD	60
12 KÄLLFÖRTECKNING	61
BILAGA 1: INTERVJUFRÅGOR	63

FÖRTECKNING ÖVER FIGURER OCH TABELLER

Figur 1. Direktinvesteringar 2003-2010	s. 20
Figur 2. Utrikeshandelsstatistik 2007-2011	s. 26
Figur 3. Utvecklingen av priser för egnahemshus 2005-2011	s. 34
Tabell 1. Globaliseringen de senaste 600 åren	s. 12

ORDLISTA

- Aktie = Ägarandel i ett aktiebolag som ger rätt till en del bolagets vinst beroende på hur stor del man har, rösträtt i bolagsstämman och samt del i tillgångar vid likvidering.
- Placeringsportfölj = Sammanlagda innehavet av aktier och fonder och andra placeringar
- Subprimelån = Låntagare som inte är förstaklassiga utan tillhör kategorin under dem.
- Pegga valutan = Innebär att centralbanken bestämmer en riktkurs man vill ha. Som exempel kan man ta mellan den amerikanska dollarn och den kinesiska yuan. Sedan håller man sig på den riktkursen genom att ingripa med försäljningar eller köp i valutamarknaden om växelkursen avviker från den önskade.
- Dividend = Är en form av utdelning som företag betalar ut till dess aktieägare. Normalt betalas en dividend ut till en aktieägare som är proportionell till dennes aktieantal.
- Emittent = En emittent är en institution som ger ut ett värdepapper, exempelvis en bank som ger ut certifikat eller ett företag som ger ut en aktie.
- Protektionism = Man vill på olika sätt skydda tjänster och varor som produceras i det egna landet från konkurrens från andra länder.
- Investmentbolag = Bolag som har som uppgift att äga aktier i huvudsak i marknadsnoterade företag.

1 INLEDNING

Finansmarknaden har en väldigt viktig position på denna jord. Den påverkar många människors liv om värdet skulle sjunka på aktier och fonder och då förlorar familjer pengar. Det gäller då för alla att kunna samarbeta så att alla aktier och fonder hålls på samma värde eller stiger, men denna värld fungerar inte på det sättet utan det är alltid någon eller något som förstör balansen och många måste börja om på nytt.

När finanskrisen bröt ut 2008 blev jag fascinerad över hur investerare kommer att göra när alla marknader sjunker. Jag vill med detta arbete fördjupa mig mera i den internationella marknaden och hur alla aktörer beter sig när världshandeln blir större och större. Man börjar nu kunna investera i andra världsdelar som man kanske inte har så stor kunskap om, men det går att få denna kunskap om man får konsultering.

1.1 Syfte

Syftet med detta lärdomsprov är att utföra en tillförlitlig och informativ undersökning som behandlar investerarnas syn på dagens internationella marknad. Jag kommer att undersöka om globaliseringen och olika finansiella kriser har haft någon påverkan på investeringar som görs i dagsläget. Jag har valt denna synvinkel på grund av den finanskris som skedde för några år sedan och hade en förödande inverkan på finansmarknaden. Jag ser även detta arbete som ett bra tillfälle att fördjupa mina kunskaper inom den finansiella marknaden.

1.2 Problemområde

I arbetet kommer jag att se över orsaker till varför vi har en så global marknad idag. Jag tar också upp hur finanskrisen startade och följderna. Sedan nämner jag andra kriser som har drabbat oss och följderna. Olika sparformer nämns också i mitt arbete och hur investerare ser på olika saker när de investerar. Jag kommer att intervjua fem olika personer som alla jobbar på banker eller konsultföretag och har erfarenhet när det gäller investeringar. I intervjuerna kommer jag att ta reda på

hur de ser på den internationella marknaden idag och hur deras kunder har agerat när de gjort investeringar via dem.

1.3 Avgränsningar

Jag kommer att fokusera mig på hur den globala marknaden ser ut efter kriser som har drabbat den. Inom den teoretiska delen tar jag upp hur globaliseringen ser ut idag och hur den har påverkat den finska marknaden. Angående finanskrisen ser jag hur den har drabbat Finland och hur vi har hanterat situationen. Information gällande finansmarknaden och globaliseringen finns det gott om i sig, men jag har hållit mig kritisk till sekundär data som behandlar ämnet ur andra länders perspektiv.

1.4 Forskningsmetoder

Mitt arbete kommer att delas in i en teoretisk och en empirisk del där den teoretiska delens uppgift blir att introducera läsaren till ämnet medan den empiriska delen skall försöka ge svar på mitt problem. För den empiriska delen har jag utfört fem intervjuer med personer som jobbar på banker eller konsultföretag i Vasa. Dessa människor har en lång erfarenhet inom branschen och kan ge mig välformulerade svar.

I intervjuerna har jag ställt samma frågor till alla personer. Jag har valt mina frågor i syfte att först få en uppfattning om vilken bakgrund personen har samt om investeringar. Jag har försökt ställa frågor över hur investeringar ser ut i nuläget och hur det kommer att ske ut i framtiden. Jag har också försökt ta reda på i vilka länder investeringar sker mer i än andra.

2 GLOBALISERING

Globalisering är den ekonomiska, kulturella och politiska process som pågått i denna värld under en lång tid, men det är på senare tid som den tagit rejäl fart. Den snabba tekniska utvecklingen har möjliggjort globaliseringen. Globaliseringen innebär att gränser och ekonomier öppnas. Till globaliseringen bidrar ökad världshandel, människors rörlighet, spridning av information, flöden av kapital, kunskap och tekniker samt avreglering.

Ur en ekonomisk synvinkel innebär det framväxten av internationella företagskoncerner med den ökande makt företag får i världsekonomin. Detta innebär då att företag får en mer gränslös/icke nationell profil. Produkterna från ett visst företag kan utvecklas i land A, tillverkas i land B och säljas i land C. Att identifiera hemvisten för produkterna blir med andra ord allt svårare.

Kulturellt brukar framväxten av en massproducerad enhetskultur avses. Pepsi och Hip-Hop är något som idag konsumeras såväl i USA som Japan, Bali, Tanzania, och Australien.

Politiskt är det en förskjutning av makten uppåt till mellanstatliga eller överstatliga organ på nationalstaters bekostnad som sker. Organ som arbetar för en ökad globalisering är till exempel FN, EU och Världsbanken.

<URL: <http://ekonomisk-historia.r76.se>>

2.1 Globaliseringens början

Den förste som sägs ha globaliserat världen var spanjoren Herman Cortés (1485 – 1547). Han grundade huvudstaden Mexiko City och blev känd som Mexikos erövrare. Den handel som startades av honom, när han tog billigt silver från Amerika i konkurrens med det dyrare från Kina, kan sägas vara starten av globaliseringen, eftersom det var först då som nästan hela världen var ”upptäckt”.

Under senare hälften av 1800-talet då ånglok och ångfartyg gjorde transportererna snabbare, säkrare, och billigare fick utbytet av varor en ordentlig fart runt hela

världen. Det togs då bort många av de handelshinder som då fanns. Det som skiljer dagens globalisering från tidigare samhällens utbyten är att nu sker allting så mycket fortare och i större mängd. Tidigare var det bara globala handelsvaror som tålde långa transportsträckor. Nu kan exotiska frukter från Gambia och snittblommor från Kenya flygas över hela världen.

Härnäst visas en tabell över globaliseringens olika skeden under de senaste 600 åren.

Globaliseringen de senaste 600 åren	
1400 – 1600-talen	<ul style="list-style-type: none"> - Den europeiska koloniseringen av Afrika och Amerika inleds. - Den heliocentriska världsbilden och katolicismen sprids över världen. - Grödor, idéer och varor sprids.
1700 – 1800-talen	<ul style="list-style-type: none"> - Demokratiseringen av världen börjar i och med den amerikanska självständighetsförklaringen 4 juli 1776 och den franska revolutionen 1789. - Tullen blir en viktig inkomstkälla för länderna (protektionism och handelshinder).
Åren 1870 – 1913	<ul style="list-style-type: none"> - Världshandeln tar fart till följd av billiga transporter och en friare handel. - Exploatering sker mer i de europeiska kolonierna. - Världsexportens värde ökar med 5 % per år.
Åren 1914 – 1945	<ul style="list-style-type: none"> - Gränserna stängs och protektionismen ökar under mellankrigsåren pga. världskrigen. 30-talsdepressionen kommer efter börskraschen år 1929. - Världsexporten stannar av.
Åren 1946 – 1985	<ul style="list-style-type: none"> - Efter andra världskrigets slut bildas FN (24 oktober 1945). - Tullarna sänks och världen går in i en högkonjunktur. - Under åren 1945 – 1970 ökar världsexportens värde med 7 %. - När de första bilderna från rymden publiceras ökar miljömedvetenheten i världen. - Demokratier står mot diktaturer under kalla kriget.

	<ul style="list-style-type: none"> - Inom kommunikationen börjar satelliter användas.
Åren 1986 – 2008	<ul style="list-style-type: none"> - Hotet om ett tredje världskrig minskar då Berlinmuren faller år 1989. - Befolkningsexplosionen hejdas. - Man enas om utsläppsminskningar av freoner då Montreal-protokollet skrivs år 1987. - Ett förtunnat ozonsikt ses som ett globalt hot och löses i samförstånd mellan världens stater. - Västvärldens ekonomiska konkurrenssystem deltar öststaterna mer aktivt i. - Indien och Kina utvidgar sina andelar på världshandeln och växer allt snabbare. - Kommunikationen underlättas av att IT sprids i världen. - Världsexportens värde ökar med 8 % per år. - Världshandelsorganisationen (WTO) bildas år 1995. - Klyftan mellan de riktigt fattiga länderna och de rika fortsätter att växa. - Ett för högt resursuttag i naturen och miljöproblem som klimatförändring hotar ekonomins framtida tillväxt och den moderna civilisationens överlevnad.

Tabell 1. Globaliseringen de senaste 600 åren. (Wiklund 2010, 229-231)

2.2 För- och nackdelar med globalisering

Under flera hundra år har västvärldens välstånd byggts upp på ett antal fördelar. Vi har en välfungerande demokrati och telekommunikation samt järnvägar, flygplatser och utbyggda vägar. Vi har även ett fungerande rättsväsende, lön ges ut till människor och samhället är inte menligt korrumpat. Världens ekonomiska centrum kommer att förskjutas på grund av den snabba ekonomiska utvecklingen i Sydostasien. Två länder som kommer att påverka våra liv allt mer är Indien och Kina och vi kommer att få lära oss mer om de miljonstäder som finns i dessa länder. Länder som Förenade Arabemiraten, Kuwait och Saudiarabien har byggt upp stora förmögenheter på sin olja.

De växande ekonomierna i länderna som har nämnts investerar sitt kapital i västvärlden. Enligt vissa bedömare är det positivt eftersom det finns lagar och regler som styr handel och produktion. Därför spelar det ingen roll om det är ett kinesiskt, norskt eller indiskt företag som köper upp bolag i ett annat land. I samband med att kapitalet börjar strömma in från Asien har de negativa reaktionerna från västvärlden börjat komma. När företag blir uppköpta riskerar protektionismen hos länderna att öka och hotar därmed att försvåra handeln.

Den stora ekonomiska koncentrationen till några få länder gör att övriga länders inflytande försvagas. För de 600 miljoner människor som bor i världens fattigaste länder har lika stor bruttonationalprodukt som tillgångarna för de 200 rikaste människorna i världen. Förmögenheten ökar hela tiden för 20 procent av de rikaste i världen. Idag äger de nästan 90 procent av världens samlade förmögenhet.

Omkring tre miljarder människor i världen lever på två dollar eller mindre per dag. De har ännu inte erhållit de fördelar som globaliseringen medför såsom en ökad handel, mer information och fler marknader. De tre miljarder människorna har vare sig tagit emot eller ringt ett telefonsamtal. Vissa u-länder betalar av sin utlandsskuld fler gånger mer än vad de får i bistånd. Det förekommer att u-länder använder mer än hälften av sina exportförtjänster för att kunna betala av på sin utlandsskuld.

Många motståndare till globaliseringen menar att på grund av amerikaniseringen försvinner många länders kulturer. Påverkan av reklam, snabbmatskedjor och Hollywoodfilmer hotar den inhemska livsstilen. Det engelska språket gynnas av globaliseringen. Hälften av världens 6000 språk kommer att vara försvunna vid nästa sekelskifte. När ett språk försvinner förloras språkens detaljerade beskrivningar av lokala förhållanden. Man kan ta som exempel den kunskap om regnskogens växt- och djurliv som finns på Papua Nya Guinea. Om många av de cirka 1000 olika papuaspråken upphör försvinner samtidigt detaljerad kunskap om regnskogen.

De relativa fördelarna med globaliseringen är att u-länder importerar bilar, medicin och elektronik och de exporterar jordbruksprodukter och råvaror till i-länderna. I-länderna exporterar och importerar i huvudsak industrivaror mellan varandra. För de länder som tillämpar frihandeln lönar det sig ekonomiskt med några få undantag. Frihandeln leder till att produktionen kan koncentreras och på så vis få stordriftsfördelar. Det kan däremot vara svårt för främst u-länder att etablera nya konkurrenskraftiga produkter på marknader där det redan finns aktörer inom det aktuella området.

En ökad produktion och konsumtion gör att ett lands ekonomi växer. Om landet är öppet för handel med utlandet innebär det att handeln med tjänster och varor ökar ännu snabbare. Harvardinstitutet har gjort en kartläggning av vad som var viktigt under en 15-årsperiod i slutet av 1900-talet.

- Fysisk geografi: 0,7 % sämre tillväxttakt per år hade länder utan kust. Ekonomierna i tempererade klimat växte 1,3 % mer än ekonomin i tropiska länder. En bidragande orsak till den låga tillväxten var dålig hälsovård och ett ineffektivt jordbruk. Hongkong och Singapore, som båda ligger i tropiskt klimat, hade inte en hämrad tillväxt eftersom de fick tillgång till västerländsk teknologi mycket tidigt.
- Ekonomisk politik: Länder med mycket handel utvecklades snabbare än de som hade kraftiga restriktioner i handeln med andra länder. Ekonomin växte snabbt i de länder som hade ett väl fungerande rättsväsende.
- Demografisk övergång: tillväxttakten var högre i de länder som hade snabbast fallande födelsetalen än i jämförbara länder.
- Ekonomiskt utgångsläge: Då förutsättningarna är någorlunda jämförbara så har de fattigare länderna större tillväxtpotentialer än de länder som är lite rikare.

(Wiklund 2010, 234-235)

2.3 Globaliseringsgrad

Ett lands globaliseringsgrad kan mätas på flera olika sätt. Om det endast tas hänsyn till det totala värdet av import och export hamnar de stora ekonomierna i topp, det vill säga Tyskland, USA, Japan, Kina och Frankrike. Listan ser något annorlunda ut om man istället räknar om landets ekonomi till handel per person. Singapore skulle toppa den och Kina med sina 1,3 miljarder invånare hamna mycket långt ner, följt av länderna Tjeckien, Panama och Irland. Något förvånande är kanske att Frankrike, USA och Japan inte skulle placera sig bland de 50 högst rankade. De tre länderna har en stor inre marknad, vilket gör att de kan få avsättning inom landet för sina produkter. Ett annat mått på globalisering är att mäta internetanvändandet. På den listan hamnar Sydkorea och Finland i topp. Långt ner finns Uganda, Bangladesh och Pakistan.

När flera olika mått, t.ex. kultur, ekonomi och engagemang i internationell politik vägs ihop hamnar Singapore som ohotad etta tack vare sin stora handel. Schweiz, ett land utan kust, hamnar tvåa i och med sina många kontakter mellan människor genom resor eftersom det är ett genomfartsland men också genom internet och internationella telefonsamtal. Trea på listan är USA trots sin låga handel räknat per person. Landet har liksom Schweiz många kontakter men också stora mängder flygpassagerare från utlandet. (Wiklund 2010, 240)

3 GLOBALISERINGEN OCH FINLAND

Globaliseringen har varit till stor nytta för Finland under de två senaste decennierna men har samtidigt på grund av de vidsträckta handelsförbindelserna gjort landet mycket utsatt för den globala krisen. De säkerhetsbuffertar och den politik som har förts har den offentliga och finansiella sektorn klarat sig relativt bra. När man sedan ser på de ökade utmaningarna för tillväxutsikterna och hållbarheten i de offentliga finanserna på lång sikt så är den snabbt åldrande befolkningen och den senaste tidens förlust av konkurrenskraft, som utgör de största problemen.

Ekonomi krympte med närmare 8 % 2009 och utsikterna är ovanligt osäkra även om den väntas återhämta sig 2010 och 2011. Nedgången, den största i euroområdet, speglade i den utländska efterfrågan en kraftig tillbakagång. Konsumenternas och företagens förtroende har stärkts och den ekonomiska aktiviteten har åter tagit fart under de senaste kvartalen. Den djupa recessionen kan påverka den potentiella produktionstillväxten negativt och väntas minska produktionen på trendnivå. Detta ökar ytterligare utmaningarna från den snabbt åldrande befolkningen, inte minst om man ser på de hållbara offentliga finanserna på lång sikt.

<URL: <http://www.suomenpankki.fi>>

3.1 Den finska regeringens syn på globaliseringen

I fortsättningen måste Finland anpassa sig inom interna åtgärder och ge med inflytande över den yttre omvärlden. Globaliseringen bör styras både nationellt och internationellt. I ILO-kommissionens rapport avspeglas Finlands regerings globaliseringsstrategi väldigt väl: I nationalstaternas värld finns det ett samband mellan kontroll på det nationella planet och kontroll över globaliseringen. För att man skall kunna dra nytta av globaliseringens möjligheter och säkerställa att olika befolkningsgrupper har bred och lika tillgång till dem inom respektive land krävs det lagliga och politiska institutioner, en stor ekonomisk och teknisk kapacitet och

verksamhetsprinciper som förenar de sociala och ekonomiska målen. Från detta kan man säga att globaliseringen börjar redan på hemmaplan.

Ett led av Finlands internationella förbindelser vill regeringen se närmare på som handlar om åtgärderna för att styra globaliseringen. Finlands internationella förbindelser bygger på dess utrikespolitiska tradition och det ökade ömsesidiga internationella beroendet. Finland vill aktivt arbeta för en jämlik och rättvis globalisering utgående från en del principer, som tas upp härnäst:

- Att förstärka den internationella ordningen.
- Att utifrån globala åtaganden arbeta för en starkare folkrätt och för att regelfästa internationella aktiviteter.
- Att fullfölja konventioner om miljökonventioner och de mänskliga rättigheterna.
- Att globalt främja villkoren för och samverkan mellan företagssektorn, regeringar och det civila samhället.
- Att komma på nya instrument för att styra globaliseringen.

För att styra globaliseringen behövs det gemensamt överenskomna regler som stöder en hållbar utveckling och som täcker in framförallt grundläggande arbetslivrättigheter, mänskliga rättigheter, miljöskydd och internationell handel.

Europeiska unionen är det viktigast forumet och den viktigaste aktören för Finland när det gäller att styra globaliseringen och tackla säkerhetshoten. Regeringen anser att EU bör agera kraftfullare för att förbättra de mänskliga rättigheterna och de grundläggande rättigheterna, säkerheten och välfärden. EU måste utvecklas som en gemenskap för både medborgare och medlemsstater. Unionen bör i linje med sin säkerhetsstrategi ta sitt ansvar för internationell fred och säkerhet. EU är en global nyckelaktör förutom inom internationell handel och utvecklingspolitik utan också inom miljöpolitik och mänskliga rättigheter. Bara om unionen står enad och får unionsmedborgarnas förtroende kan den vara en stark aktör i dess yttre förbindelser och andra åtgärder.

<URL: <http://www.formin.finland.fi/>>

3.2 Svenska språkets betydelse för finsk industri

Svensk och finländsk ekonomi är sammanvävda genom flera moder-, syster- och dotterbolag inom flera branscher. De finska dotterbolagen i Sverige är över 700 och de svenska i Finland är närmare 700. För finska företag utgör det svenska språket en viktig del av kommunikationen med moder-, syster-, och dotterbolag, leverantörer, partners och kunder i Sverige. Dessa nära kopplingar mellan Finlands och Sveriges näringsliv kan inte förbises då det svenska språkets ställning i Finland diskuteras.

<URL: <http://www.newsmill.se>>

Flera studier tyder på att svenska i Finland används oftast som företagspråk i tvåsidiga kontakter och handelsutbyte mellan Sverige och Finland. Även om engelskan är mer populärt som formellt företagspråk förblir svenskan i praktiken det mest använda språket.

De tre viktigast orsakerna till att finska företag använder svenska är att det är lättast och snabbast, det skapar förtroende och det är lättare för kollegerna i Sverige att förstå. Användningen av svenska uppfattades även leda till färre missförstånd och signalerar samhörighet.

Flera indikatorer tyder på att svenska språket gynnar direktinvesteringar och finsk utrikeshandel i Finland. Svenska bolag har nämligen gjort hälften av utländska direktinvesteringar i Finland. En annan är att 10 procent av Finlands totala går till Sverige jämfört med Ryssland dit det bara går 9 procent. Detta trots att det geografiska avståndet är kortare till Ryssland och befolkningen är 10 gånger större än Sveriges. 38 procent av finländarna talar svenska medan det är bara 10 procent som talar ryska.

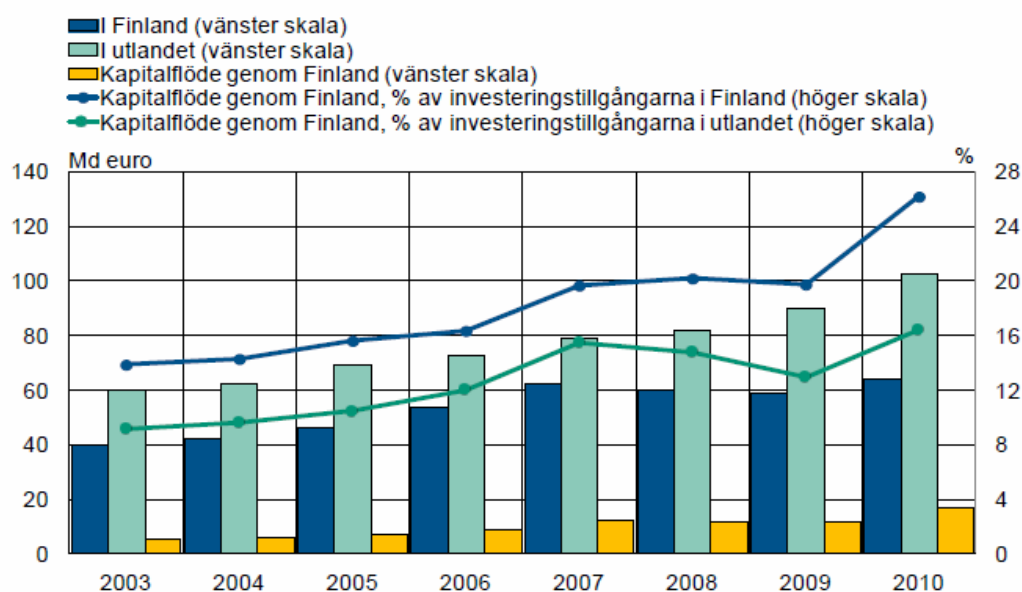
En stor konkurrensfördel för små- och medelstora företag är flerspråkighet. Det uppstår ofta missförstånd när ett mellanliggande kommunikationsspråk, engelskan, används vid affärskontakter, förhandlingar, och överenskommelser om kontrakt mellan företag från olika länder. Exporten kan påverkas, liksom internationaliseringen av små- och medelstora företag. Användningen av ett större

antal specifika marknadsspråk i små- och medelstora företag har visat sig ge större geografisk spridning av exporten, exportländer blir fler, högre exportomsättningsandel och större andel exporterande företag.

<URL: <http://www.newsmill.se>>

3.3 Kapitalflödet i Finland

De utländska direktinvesteringarna i Finland vid slutet av 2010 uppgick till 64 miljarder euro. Eget kapital stod för 54 miljarder euro och övrigt kapital för 10 miljarder euro. De finländska direktinvesteringstillgångarna uppgick samtidigt till 102 miljarder euro. Eget kapital var 98 miljarder euro och övrigt kapital 4 miljarder euro. Kapitalflödet av direktinvesteringstillgångar genom Finland vid slutet av 2010 utgjorde knappt 17 miljarder euro. Kapitalflödet har tredubblats genom Finland jämfört med de första åren av 2000-talet.

Figur 1. Direktinvesteringar 2003-2010.

<URL: http://www.suomenpankki.fi/sv/tilastot/maksutase/Documents/Finlands_betalningsbalans_2010_2011.pdf>

4 FINANSKRISEN

Finanskrisen har en del i mitt slutarbete eftersom den kan ha inverkat på investerarnas beslut, att antingen investera eller inte i olika sparformer. Jag beskriver i detta kapitel förklaringen bakom finanskrisen, hur den utfördes och konsekvenserna. En stor del av finanskrisen bestod av skuggbanksystemet som jag beskriver mest i detta kapitel. Andra förklaringar fanns också som nämns också i kapitlet. Till sist tar jag upp hur krisen drabbade Finland.

4.1 The Shadow Banking System

Skuggbanksystemet (The Shadow Banking System) var ett komplicerat nätverk av olika organisationer, banker och företag över hela världen, men framförallt i USA och Europa. Våren 2007 var världens finansiella system en krutdurk som redan hade fyllts på under en lång tid. En tändande gnista kunde när som helst få den att explodera för att sedan förorsaka förödande konsekvenser. Bostadsfinansieringen i den amerikanska marknaden motsvarade krutdurken. Det hade varit en trend under en tjugofemårsperiod att finansieringen av framförallt bostäder i USA flyttade ut från banksystemet in till ett antal andra institutioner, detta började då kallas för skuggbanksystemet.

Under samma period kom det upp nya politiska mål. Man ville göra det möjligt för låginkomstfamiljer att äga sitt boende. Denna politik blev attraktiv för att den ekonomiska och politiska utvecklingen i USA ledde till en ojämnare inkomstfördelning. Personer som tog lån men hade dålig återbetalningsförmåga kom att kallas för ”subprimelån”. Finansieringen av lånen till låntagarna med svag återbetalningsförmåga kom att ske inom ramen för skuggbanksystemet. (Wissén & Wissén 2011, 23)

Det började uppstå en medvetenhet om att huspriserna i USA, Storbritannien och Spanien var för höga. Det talades om en husprisbubbla, som innebar att priset på en tillgång har stigit över dess sanna värde. Om man tar som exempel ett hus sanna värde är 1 miljon euro men det säljs för 2 miljoner euro, kan det vara en dålig affär för köparen. Talar man om flera hus som sålts över dess sanna värde så

talas man om en husprisbubbla. Problemet med resonemanget är att det är svårt att uppskatta det egentliga värdet för ett hus.

Debatten i början av 2000-talet var inte entydig om husprisbubblan. Många ekonomer argumenterade med varandra att huspriserna inte alls låg över sina egentliga värden utan att de såldes exakt så mycket som de var värda p.g.a. den ekonomiska utvecklingen i landet. Innan en bubbla brister så finns det sällan en enighet om en bubbla har uppstått eller ej. Det är först som den har spruckit som alla är överens om att det var en bubbla.

Huspriserna i mitten på 2000-talet var höga, men oron var inte alltför hög eftersom ingen trodde att det skulle krascha snabbt. Ett annat skäl till varför attityden var avspänd var att huspriserna var höga i relation till BNP, men kostnaden för att vara högt skuldsatt var hanterlig eftersom räntorna var låga.

Skuggbanksystemet är ett intressant system att se på för att det var där som en stor del av riskerna byggdes upp. Det var i viss mån det som drog med sig hela världens finansiella system i krisen eftersom de stora riskerna samlades där. Varken banker, centralbanker, investmentbanker, politiker, reglerare eller akademiker förstod omfattningen av riskerna som hade byggts upp. (Wissén & Wissén 2011, 23-26, 28)

4.2 Skuggbanksystemets för- och nackdelar

Skuggbanksystemet ledde till att omfattningen av världens finansiella system växte enormt. De långa transaktionskedjorna hjälpte bruttovolymer av finansiella tillgångar att växa och att nettoskuldsättningen blev större. Dessa två fenomen skedde samtidigt. När det genomfördes fyra till fem transaktioner innan ett huslån var klart, blev bruttovolymer med finansiella tillgångar hög. Samtidigt var det lönsamt att ta lån.

Skuggbanksystemet bidrog till en av historiens största finanskriser. Detta betyder dock inte att alla delar av modellen var dåliga – det fanns i själva verket goda delar av modellen som är viktiga att komma ihåg när systemet skall reformeras.

Det fanns åtminstone sex fördelar med skuggbanksystemet:

- Det ledde till en ökad specialisering. En bank som ger huslån kan även ta emot inlåning från allmänheten, vilket i sin tur finansierar huslånet. Man tjänar pengar på räntenettet mellan inlåningsräntan och utlåningsräntan.
- Det ledde till en diversifiering av kreditriskerna. När bostadskrediter började handlas över hela världen, kunde investerarna sätta ihop sina portföljer med lån från alla delar i världen. Normalt så går inte alla lokala fastighetsmarknader dåligt samtidigt: om de går dåligt i Kalifornien går det kanske bra i Florida och New York. Man kan också lägga in lån från Asien, Europa eller något annan världsdel. Detta ger då riskspridning.
- Diversifieringen ledde till lägre upplåningskostnader. Under åren 2003-2007 var upplåningskostnaderna exceptionellt låga. Påslaget på den riskfria statpappersräntan var historiskt sett mycket låg. Upplåningskostnaderna var onaturligt låga som inte var en helt ovanlig uppfattning. Vad som kunde ha bidragit till detta var diversifieringen som följdes av de globala finansiella marknaderna.
- En stor del av kreditriskerna hamnade utanför banksystemet. För att minimera risken att insättare kommer för att ta ut sina pengar samtidigt, försöker samhället att se till att riskerna är så få som möjligt. Kreditrisken är en av de största riskerna i bankverksamheten. Om banken får kreditrisken att stå utanför banksystemet, kommer kreditförlusterna inte att drabba banksystemet och utgör därmed inget hot mot stabiliteten i betalningssystemet. Skuggbanksystemet åstadkom just detta.
- Banksystemet växte snabbt. Istället för att man tog ett lån från en lokal bank, fick man en hel kedja av transaktioner som gjorde många personer sysselsatta. Faktumet var att det blev billigt att låna som då ledde till att många lånade och att världens finansiella balansräkningar svällde. Det skapade inkomster och välstånd för många så länge det varade.
- Utvecklingen bidrog till en lång konjunkturuppgång. När det blev så lätt att låna till låga kostnader bidrog det sedan till den långa konjunkturuppgången före kraschen. Uppgången skapade välstånd för

många och alla förväntade sig att den skulle hålla i sig länge. (Wissén & Wissén 2011, 50-59)

4.3 Vad berodde finanskrisen på?

Det finns inget samförstånd till varför finanskrisen bröt ut. Sir Howard Davies har i sin bok (*Financial Crisis: Who is to blame?*, 2010) fört fram 38 olika teorier vari han försöker förklara varför finanskrisen uppstod. Dessa 38 olika faktorer kan grupperas in i sex stycken huvudkategorier. Dessa utgör inte en uppsättning faktorer där den ena utesluter den andra utan mera att faktorerna går in i varandra och flera av dem kan vara sanna samtidigt. De sex faktorerna ger en rimlig bild av debattläget sommaren 2010 och de förklaringar som vid tidpunkten var framträdande i debatten. De sex faktorerna är:

1. Krisen orsakades av överdrifter i de finansiella marknaderna, framförallt i USA och några andra länder uppkom det en bubbla i bostadspriser. Samtidigt var det mycket billigt att låna, sett ur ett historiskt perspektiv.
2. Regelverket för de finansiella institutionerna var inte passande utformat. Skuldsättningen blev alldeles för hög bland aktörerna. Regelverket var så utformat att aktörerna kunde kringgå det utan att behöva bryta mot det, för att höja avkastningen på sitt eget kapital genom att öka skuldsättningen.
3. Det fanns allvarliga, finansiella obalanser i världen. Främst bland obalanser var ett betydande sparunderskott i USA, matchande till överskottet i Indien, Kina och de oljeproducerande länderna. Problemet blev större då Kina peggade sin valuta till den amerikanska dollarn. Den makroekonomiska obalansen förvärrades då av en alltför lätt penningpolitik med alltför låga räntor i framförallt USA.
4. Det fanns allvarliga brister med systemen för att kontrollera finansiella risker i de privata företagen. Detta ledde då till ett alltför högt risktagande.
5. I det finansiella systemet i västvärlden fanns det institutionella brister. Kreditvärderingsinstitutet och andra viktiga institutioner i USA fungerade inte som de borde. Fannie Mae och Freddie Mac hör till dessa.
6. Skuggbanksystemet tog orimligt höga risker. När systemet föll, drog det med sig det reglerade banksystemet, som även hade för stora

riskexponeringar. Som exempel hade ett antal stora europeiska banker lika höga risker som de amerikanska investmentbankerna. (Wissén & Wissén 2011, 122-123)

4.4 Finanskrisens effekter i Finland

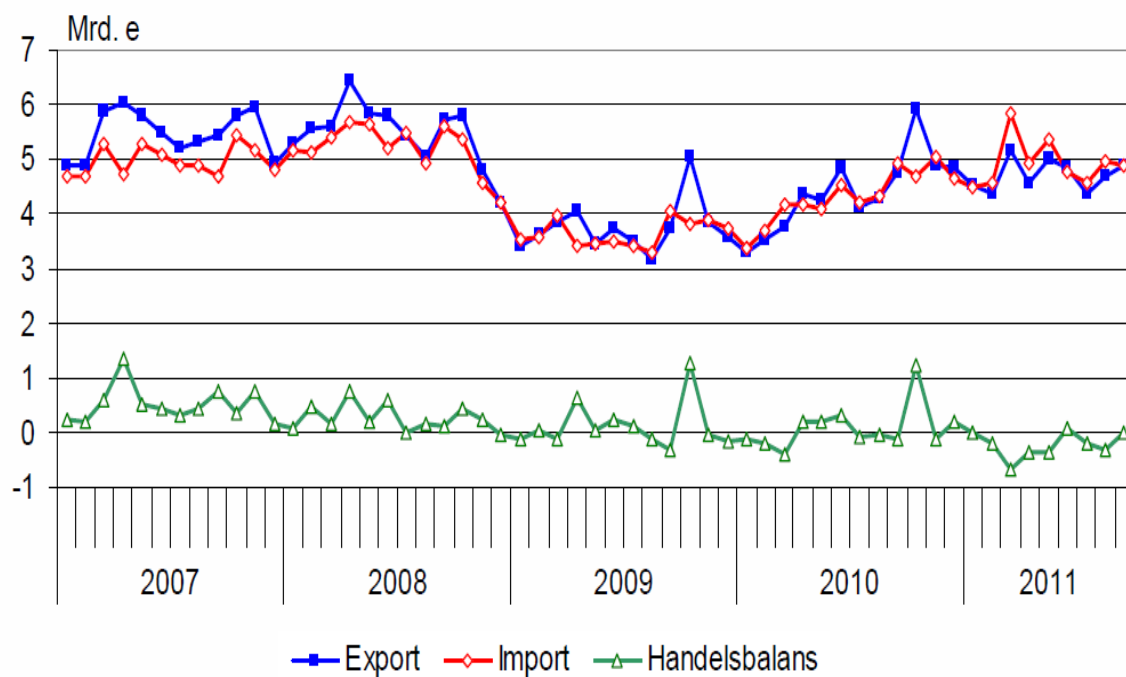
Börjandes redan i november 2008 så har utrikeshandelns nedgång fortsatt under hela 2009. 2009 stannade Finlands export på knappa 44,9 miljarder euro, dvs, 32 procent mindre än året tidigare. Mindre än så har exporten senast varit år 1999. Importen minskade 2009 med 31 procent och stannade på 43,1 miljarder euro.

År 2009 låg överskottet i handelsbalansen på låga 1,8 miljarder euro. 3,2 miljarder låg överskottet på ett år tidigare. Senast 1991 var handelsbalansen lägre än vad det nu är. I alla viktiga varugrupper minskade exporten, med undantag export av fartyg och läkemedel. Värdet av exporten av telefonapparater och bilar samt stål och järn minskade med mera än hälften jämfört med exporten år 2008. Exporten av produkter från skogsindustrin och den kemiska industrin minskade med en fjärdedel. Rätt så jämnt med en tredjedel sjönk de viktigaste produktgrupperna inom importen. Betydande undantag som minskade med mera än hälften var importen av bilar, och importen av ADB-maskiner minskade med en femtedel.

Bland de största exportländerna blev Ryssland betydansvärt mindre viktigt, däremot blev andelen export till Kina större. I exportländernas storleksordning gick Sverige och Tyskland förbi Ryssland. Inom importen hölls Ryssland kvar på första plats före Tyskland.

<URL: <http://www.tulli.fi>>

Nedanstående modell visar importen, exporten och handelsbalansen i Finland från och med början av 2007 till slutet av 2011.

Figur 2. Utrikeshandelsstatistik 2007-2011

<URL:http://www.tulli.fi/sv/finska_tullen/utrikeshandelsstatistik/grafik/liitteet/Kuviot_2011SE.pdf>

5 ANDRA KRISER

Spekulationsekonomier som utvecklats från finansmarknader drabbas nästan alltid av kriser eller krascher. Från de första medeltida kreditcirkelarna till 1920-talets spekulationsbubbla och fram till i våra dagar har spekulanter överintecknat sina förväntningar på marknadens utveckling och den reella ekonomiska verksamheten. Folk har strömmat till finansmarknaden med sina pengar eftersom de vet att om man köper någonting idag kan man sälja det dyrare imorgon. När man sedan upptäckt att den finansiella spekuleringen har lett till överteckning av framtida ekonomisk aktivitet så att priserna på instrumenten vida överstiger vad länder, företag och marknader rimligen kan realisera under överblickbar framtid faller priset på instrumenten och många placerare och sparare förlorar pengar.

Varje finansiell kris eller krasch ger stora återverkningar i de drabbade samhällena när sparare förlorar sina pengar, företag går i konkurs och staten får rycka ut för att rädda ekonomiska företag (oftast banker) och för att hantera de värsta sociala effekterna av krisen.

Under åren 1980 till 2000 har ett antal finansiella kriser inträffat. Detta har då lett till globala verkningar eftersom avreglering och informationsteknologisk utveckling gjort den inter- eller transnationella finansmarknaden alltmer homogen och sammanlänkad. År 1987 startade ett utdraget börsras en global recession, med påföljande fastighets- och bankkriser i Europa, USA och Japan. 1992 spekulerades det Europeiska växelkurssamarbetet sönder genom att ett antal stora valutaspekulanter sålde sina innehav av italienska lira och brittiska pund. 1994 kraschade den mexikanska peson eftersom regeringen hade genomfört en omfattande liberalisering av den nationella finansiella marknaden och ekonomin och samtidigt behållit sin fasta växelkurs. När det uppstod oro för pesons värde samtidigt som politiska oroligheter bröt ut i Chiapas och ett presidentval såg ut att bli våldsamt, hämtade investerarna tillbaka sina pengar, växelkursen föll och staten drabbades av illikviditet. 1997 kraschade ett antal valutor och börser i Asien eftersom det under flera år hade strömmat riskvilligt kapital till länder som ansågs som asiatiska ekonomiska under. Dessa länder kunde trots sin höga

tillväxttakt och ökade produktivitet inte möta de enorma spekulativa inflödena på ett produktivt sätt. Krisen utbröt i och med att Thailand lät sin valuta flyta när man inte kunde behålla en fast växelkurs och investerarna tog tillbaka sina pengar. Asienkrisen spred sig snabbt till andra länder i regionen, som Indonesien, Malaysia och Sydkorea, vilket ledde till upplopp, oroligheter och våldsamma politiska omvälvningar. IMF försökte hjälpa upp situationen genom att införa ett av sina standardprogram, vilket i flera fall var helt missriktat och förvärrade krisen mer. Krisen spred sig på den globala finansmarknaden och drabbade under det kommande året de flesta länder som betraktades som tillväxtmarknader.

Tanken med en internationell finansmarknad är att den internationella handeln skall korrigera obalanser i prisnivåerna mellan och på olika marknader; om en valuta är övervärderad säljer valutaspekulanterna denna valuta tills utbud och efterfrågan har hamnat i jämvikt och växelkursen hamnar på en realistisk nivå, marknaden korrigerar ett felvärderat företag till dess sanna värde genom aktiehandel, om en stat inte tar hand om sin ekonomi gör man sig av med tillgångar i landet tills staten bättrar sig eller betalar en riskpremie på sina obligationer som kompenserar den höga risken. Finansmarknader generellt, även den globala, hjälper den reella ekonomin så att den fungerar på ett korrekt sätt och resurserna finner den användning där de gör störst nytta och där det råder störst behov för dem. (Andersson 2001, 147-150)

6 OLIKA SPARFORMER

Det finns olika sparformer att tänka på när man vill börja investera. Det finns skäl att titta på olika sparformer då vissa kan ge mer i vinst än andra och om man sparar på lång eller kort sikt.

6.1 Aktier

Då man äger en aktie i ett företag betyder det att man är delägare. Det berättigar då till dividend och en årlig inbjudan till företagets bolagsstämma där man då får vara med och besluta i viktiga frågor angående företaget. Aktieägarna ställer upp med företagets riskkapital och blir då också de första att förlora sina pengar om företaget skulle gå i konkurs. Aktieägaren förväntar sig därför en avkastning på sitt aktieinnehav som sedan reflekterar risken med placering. Om man riskerar mera är också avkastningen större. Avkastningen på en aktieplacering erhålls på två sätt: dels genom en årlig utdelning och dels om aktiekursen går upp.

Finessen med ett aktiebolag är att det finns ett begränsat ansvar för ägarna. Om bolaget går i konkurs så blir inte ägarna personligt ansvariga för bolagets skulder utan förlorar bara sitt eget riskkapital. Grundprincipen är att en aktie i företaget ska motsvara en röst på bolagstämman, som ett slags företagsekonomisk demokrati. (Bernhardsson 2009, 164-165)

Aktiebolag kan vara ett privat (Ab) eller ett publikt aktiebolag (Abp). Aktierna i ett publikt aktiebolag kan tas upp till offentlig handel i en värdepappersbörs och i en alternativ marknadsplats. Man kan köpa aktier i ett privat bolag på en alternativ marknadsplats. I Finland kan man offentligt köpa aktier i NASDAQ OMX Helsinki.

Det är en god idé att före man köper aktier i ett bolag så studerar man det och dess bransch. Värdepappersmarknadslagen föreskriver om vilka upplysningar ett börsbolag måste uppge om sin verksamhet. Upplysningarna skall vara tillräckliga för att investerarna ska kunna göra en motiverad bedömning av värdepappret.

De kostnader som uppstår för kunden vid aktiehandel utgörs av handelskostnader som erhålls av värdepappersförmedlaren och kostnaderna för förvaring av aktierna. Kunden behöver ett värdeandelskonto för att kunna handla med aktier.

<URL: <http://www.finanssivalvonta.fi>>

6.2 Fonder

Man behöver inte själv fatta investeringsbeslut om enskilda investeringsobjekt eller att aktivt följa med vad som händer i bolagen om man köper fonder i bolaget. Via en fond kan man också investera i objekt som vanligtvis inte har möjlighet att direkt investera i. Man kan även inleda fondsparandet med små belopp.

Fondsparande innebär att placerarna ställer sina medel till förfogande för fondbolaget genom att köpa fondandelar. Fondbolaget placerar medlen i bl.a. aktier och obligationslån som tillsammans bildar en placeringsfond. Placeringsfonden indelas i lika stora fondandelar, som ger likvärdiga rättigheter till fondkapitalet. Placeringsfonden ägs inte av fondbolaget, utan den ägs av investerarna som tecknat fondandelar. Fondandelsägarna är inte personligen ansvariga för placeringsfondens åtaganden.

Vid fondsparande är det också skäl att tänka på risken i placeringen. Placerings värde kan öka eller minska och den historiska utvecklingen för placeringen är ingen garanti för framtida utveckling.

<URL: <http://www.finanssivalvonta.fi>>

6.3 Indexlån

Indexlån kan marknadsföras som råvarulån, börsobligationer eller aktieindexlån. Oberoende av namnet så är grundtanken densamma för olika emittenters lån. Strukturerade produkter är också ofta använt för indexlån. Utöver indexlån kan de strukturerade produkterna kallas för certifikat eller aktiedepositioner. Men generellt används termen indexlån.

Med indexobligationer avses obligationer vars avkastning är knuten till värdeutvecklingen för till exempel aktier, aktieindex och aktiekorgar. Den senaste tiden har även växelkurser, råvarukorgar eller råvaruderivat som utgörs av flera olika råvaror använts.

Det stora utbudet av indexlån erbjuder investeraren möjligheter att välja lån alltefter målsättning och behov. Indexlån kan också ge tillträde till sådana instrument eller marknader som annars är svårtillgängliga. Som motvikt till den lägre risken är den förväntade avkastningen på indexlån ofta lägre jämfört med andra investeringsprodukter. Indexlånen är omsättningsbara värdepapper, men den sekundära marknaden för den är då inte lika aktiv som aktiemarknaden. För investeraren lönar det sig alltid att jämföra hur olika emittenter beräknar provision och avkastning. Att studera lånevillkoren är viktigt att se över men det är minst lika viktigt att jämföra olika indexlån sinsemellan.

Indexlånen är vanligen kapitalsäkrade, dvs. det nominella kapital som har investerats i lånet betalas i regel tillbaka oberoende av utvecklingen av den underliggande variabelns värde. Kapitalgarantin gäller dock endast på lånets förfallodag. Om man vill sälja indexlånet före förfallodagen bestäms försäljningspriset utifrån marknadspriset vid tidpunkten för försäljningen. Detta pris som investerades vid tidpunkten för köpet kan vara högre eller lägre än det nominella lånekapitalet.

<URL: <http://www.finanssivalvonta.fi>>

6.4 Obligationer

En obligation är ett räntebärande skuldebrev. När man köper en obligation lånar man ut pengar till den som ger ut obligationen. Exempel på de som ger ut obligationer är staten, bolåneinstitut, kommuner, banker och några större företag som lånar ut pengar genom att ge ut obligationer. Som privatperson kan man köpa premie- eller privatobligationer.

<URL: <http://www.swedbank.se>>

Premieobligationer är av staten utgivna obligationer utan ränta, vanligtvis under tio års löptid. Istället för ränta utlottas vinster, på vissa lån två, på andra upp till tre gånger per år. (Hansson 2001, 153)

En privatobligation har en löptid på mellan ett och tio år och har alltid en fast förfallodag. Det finns två olika privatobligationer; nollkupongare och kupongobligationer. Om man har skaffat kupongobligationer innebär det att den bestämda räntan betalas ut en gång om året. Nollkupongare innebär att när löptiden gått ut betalas räntan ut.

Obligationer är en säker och trygg placering med vissa risker. Kreditrisken innebär att den du lånar ut pengar till inte kan betala tillbaka. När man lånar till ett företag finns det en risk men om man lånar ut till staten behöver man inte vara orolig. Ränterisken är då räntan går upp när man redan har en placering till låg ränta. Obligationens kurs faller då räntorna stiger. Värdet på obligationerna stiger då räntorna faller. Alla obligationer är förknippade med ränterisk, men om man behåller obligationen hela löptiden ut vet man från början vilken avkastning man får.

<URL: <http://www.swedbank.se>>

6.5 Fastigheter

Många förmögna privatpersoner och institutioner investerar direkt i fastigheter, för vilket krävs avsevärt större kapital än vad småsparare normalt rör sig med. Nu har det blivit möjligt för privatpersoner med små sparmedel att direkt investera i fastigheter.

Det finns huvudsakligen två skäl till varför man skall överväga att direkt investera i fastigheter. Det ena är tillgång till det kassaflöde som fastigheter frambringar i form av utdelning. Det andra skälet är den låga korrelation som fastigheter uppvisar med såväl räntepapper som aktier. Fastigheter kan användas som en riskreducerande komponent i den totala investeringsportföljen på grund av den låga korrelationen.

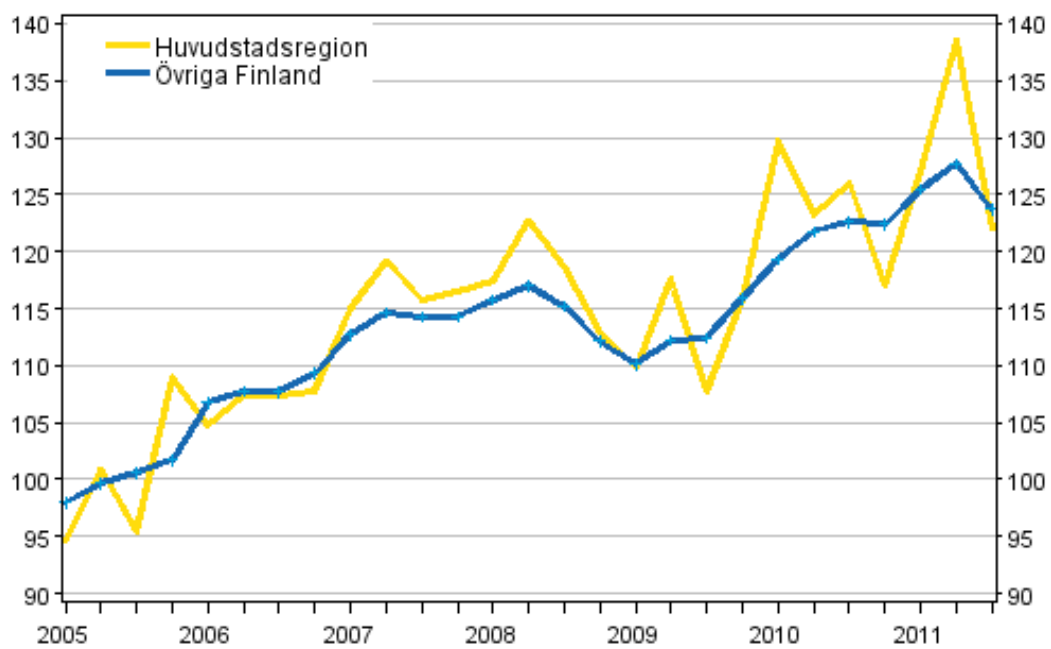
De institutionella placerarna, som större försäkringsbolag, har av tradition alltid haft en stor andel fastigheter i sina portföljer i syfte att försöka minska risken i sina investeringar. Denna företeelse kunde man se långt innan andra alternativa placeringar, som riskkapitalfonder och hedgefonder, slog igenom bland institutionernas placeringar. Det finns ofta ett administrativt eller rådgivande bolag som sköter investeringsaktiviteterna och som tar ut en förvaltningsavgift från investeringsbolaget för att täcka egna förvaltningskostnader.

Ur hyresgästens synvinkel är en lägenhets bruksvärde det praktiska värdet. Det är hyresgästernas allmänna värdering av lägenhetens egenskaper, och inte en individs skilda behov och värdering, som bestämmer bruksvärdet. Några av de egenskaper som bestämmer en lägenhets bruksvärde är storlek, modernitetsgrad, planlösning, läge, lägenhetens placering i huset, ljudisolering och reparationsstandard.

Den komponent som enskilt påverkar prissättningen och hyrorna av fastigheter avgörs av en enda grundläggande fundamental och ekonomisk faktor: efterfrågan och utbud. Balansen i utbud och efterfrågan påverkas i sin tur av befolkningens storlek och tillväxttakt, fastighetens läge, sysselsättningen, den allmänna ekonomiska tillväxten men även makrofaktorer såsom räntenivån.

<URL: <http://www.aktiespararna.se>>

Under tredje kvartalet för 2011 steg priserna på egnahemshus i genomsnitt 0,4 procent i hela landet jämfört med året innan. Priserna sjönk inom huvudstadsregionen med 3,2 procent, medan de i övriga Finland steg med 0,9 procent. Om man jämför med föregående kvartal sjönk priserna på egnahemshus i hela landet med 4,2 procent.

Figur 3. Utvecklingen av priser för egnahemshus från 2005 till 2011.

<URL: http://stat.fi/til/kihi/2011/03/kihi_2011_03_2011-12-09_tie_001_sv.html>

7 INVESTERARENS TANKESÄTT

Många har svårt att få pengarna att räcka varje månad. Man kan bygga upp en stor förmögenhet om man börjar med att sätta 10 % till sig själv först i ett långsiktigt sparande. Man måste då också tänka på vilken sparform man vill sätta pengarna i. Ett uppnåeligt sparmål som kan användas av de flesta är att under 25 år placerar man 150 euro varje månad med 6 procents avkastning. Då kommer man till sist få en förmögenhet.

Under de senaste åren har vi alla blivit medvetna om hur människor har påverkat miljön negativt vilket då har skapat klimatförändringar och hotat framtiden på jorden. Problemet är att all konsumtion är att t.ex. att köpa en ny båt eller att köpa en resa till Thailand ger omedelbar tillfredsställelse. Vi skulle alla på lång sikt få fördelar om vi istället skulle minska vår påverkan att resa mindre och köpa färre miljöpåverkande prylar även om dessa inte ger någon märkbar positiv effekt på kort sikt för den enskilda individen. Man kan se att den nya konsumtionstrenden går mot miljövänliga alternativ som även kostar mindre. Miljöbilar säljs som aldrig förr och charterfirmorna börjar med tågresor istället för flyg. Det löns att tänka på att dessa miljövänliga alternativ också sparar pengar och kan bidra till att uppfylla målet att först spara 10 % till sig själv varje månad. (Börjesson 2008, 14-18)

7.1 Att köpa aktier och fonder

När man väljer att investera i aktier så kan man välja några enkla principer.

- Man vet att aktieägarnas pengar behandlas på samma sätt om VD eller de största ägarna har en stor del av sin privata förmögenhet i bolaget.
- Genom sina karriärer lämnar alla människor fotspår efter sig. Genom att studera hur de tidigare har agerat kan man få en uppfattning över hur bolaget kommer att gå i framtiden. Denna typ av fråga är viktig för onoterade och mindre bolag. De allra största bolagen har normalt så stor bevakning att allt de gör sker innanför regelverket.

- När man själv skall köpa aktier i ett bolag är det en fördel att kunna förstå och utvärdera affärsidén. Om man inte är expert på nanoteknologi är det svårt att bedöma ett teknikbolag som utvecklar sådan teknologi. Det är bra om man rör sig runt i egna kompetensområden, som varierar från individ till individ. Man måste göra egna analyser från egna observationer och dra egna slutsatser. Det kan ta månader för analytikerna att upptäcka samma sak och år innan ett bolag redovisar ändrade siffror.
- Många bolag tar sig till börserna för att kunna utveckla en affärsidé som de har ett kapitalbehov för. De ger en bild på fantastiska framtidsutsikter men erfarenheten säger att det oftast tar längre tid och kostar mer pengar än vad även de insatta tror. Det lönar sig då att satsa på ett bolag som har en historik att tjäna pengar.

För att få riskspridning i sin portfölj borde man ha 6-8 bolag i olika branscher. Har man fler bolag än det så blir det svårt att följa alla och det räcker med så få bolag för att få en bra riskspridning. Om man köper fler finns det risk att man investerar i ett bolag man inte begriper om man inte jobbar heltid med aktier. Ett alternativ till att köpa aktier i enskilda bolag är att köpa aktier i investmentbolag som i sin tur köper aktier i olika bolag.

Om man inte har tid att studera och lära sig om olika bolag är fonder ett annat alternativ. En fondförvaltare på en fond arbetar på heltid med att besöka och analysera bolag, ta beslut om emissioner och bevaka rapporter om bolagen. En annan fördel med att spara i aktiefonder är att man får en riskspridning när man gör den första insättningen då en aktiefond innehåller många aktier. En annan fördel med fonder är att man regelbundet får information om hur fonden har gått och hur förvaltaren resonerar om man är direkt kund för ett fondbolag. Om man sparar regelbundet får man också tidsmässig riskspridning då man regelbundet blir exponerad mot aktiemarknaden. (Börjesson 2008, 38-44)

7.2 Att köpa fastigheter

Först och främst gäller det att bestämma sig för vilken typ av fastighet man vill köpa. Olika spelregler gäller för olika spelplaner, ett hotell är inte samma sak som

en skogsfastighet. Ofta finansierar man fastighetsköp genom banklån och det gäller då att räkna ut sin nettoavkastning efter banklån. När man köpt en fastighet kan man hyra ut den, och få på så vis avkastning på sin investering. Man måste också se om fastigheten är någorlunda ny eller behöver den renoveras. Alla utgifter skall man ha koll över så inget går över den budget man tänkt sig från början, t.ex. vatten, el, värme, ventilation, reparationer och underhåll. Om man höjer standarden för hyresgästen kan man också höja hyran.

<URL: <http://www.investeraifastigheter.nu> >

7.3 Investeringar utomlands

Med hänsyn till de politiska och ekonomiska förhållandena samt ländernas storlek brukar man anse att följande länder är mest intressant för finska kapitalplacere: grannländer inom Norden, de flesta länder inom EU (Tyskland, Sverige, England, Frankrike), USA, Kanada, Korea, Japan, Kina, Taiwan samt vissa länder i Sydostasien. Ett intresse för utvecklingsländer finns det också, förutom Sydostasien så är även Mexiko och länder i Latinamerika samt Östeuropa med på listan. En viktig förutsättning för att utländska kapitalplacere skall intressera sig för andra länders aktier är att valutarestriktioner inte lägger hinder i vägen för att utdelning betalas till utländska aktieägare. En annan förutsättning är den ekonomiska stabiliteten. En hög inflationstakt kan medföra reglerings- och beskattningsåtgärder som inte är lämplig för aktiemarknaden. Kursutsättningen blir då ryckig och svår att säga vart investeringen är på väg. Risken för stora förluster finns då på kort sikt. (Hansson 2001, 168-169)

7.4 För- och nackdelar att placera i utländska värdepapper

Den viktigaste fördelen med placering i utländska värdepapper är den minskning i risktagande som erhålls genom att en placering inte sker endast i finska företag, inte bara i finsk valuta och inte endast i de branscher som finns i finskt näringsliv. En annan fördel är att på utländska börser finns det exempelvis stora dataföretag, internationella oljeföretag, stora telefon-, el-, och flygföretag, film- och Tv-bolag

och restaurangkedjor. En annan fördel är att näringslivets lönsamhet i Finland tidvis varit svag, och att därför kursutvecklingen på börserna inte varit gynnsam.

Genom att placera i utlandet ökar möjligheterna. Kurserna på de olika börserna rör sig inte i samma riktning, snarare tvärtom. Detta kan man utnyttja genom att skifta placeringar från ett land till ett annat. Då kan man lämna en börs som stigit och går in i en annan börs som fortfarande står lågt. Ett exempel på detta är då börserna i Sydostasien och Ryssland i slutet av 1990-talet steg så steg samtidigt börserna i Europa och USA. Därefter har de förstnämnda börserna stigit igen, medan utvecklingen i Europa och USA minskat.

Den större diversifiering som är möjlig genom utlandsplaceringar bör ge lägre risk om avkastningen är oförändrad. Alternativt kan man placera i mer riskabla företag, men genom den större spridningen över länder så får man inte en större totalrisk.

Till nackdelarna med utländska värdepapper hör den valutarisk som kommer med. För riskspridning i detta skede finns det skäl att sprida placeringen i olika valutor. En annan nackdel är svårigheten att få en bra kännedom om de utländska placeringsalternativen och att följa de placeringar man gjort. Man bör också notera de höga kostnaderna för omplaceringar. Med hänsyn till kostnaderna bör en placering i utländska värdepapper oftast göras på lång sikt. Med hänsyn till att få information och att bedöma förhållandena i andra länder så finns det fördelar i att placeringar i utlandet sker i form av investmentbolag och fonder. (Hansson 2001, 173-175)

7.5 Fastigheter utomlands

I de flesta länder så finns det aktiebolag som enbart är inriktade på fastighetsägande, t.ex. i butiks- och kontorsfastigheter. I vissa länder finns ett antal företag som är noterade på börserna. I Tyskland finns det fastighetsfonder som äger fastigheter och inte värdepapper. De har ur skattesynpunkt den fördelen att de inte beskattas utan endast andelsägaren beskattas. (Hansson 2001, 181-182)

En av de saker man borde tänka på före man investerar i fastigheter utomlands är att investera i bostadsfastigheter i storstäder och inte i turistprojekt. Det går att investera i olika typer av kommersiella fastigheter, t.ex. kontor, lager och butikslokaler. Avkastningen är generellt högre i kommersiella fastigheter men så är också risken.

En annan sak man skall se upp för är att man skall köpa under marknadsvärdet. Med marknadsvärde menas inte värdet på en fastighet du köper. Marknadsvärde är då vad som motsvarande projekt i samma område säljer för.

Man måste också se till att innan man gör en investering skall man vara helt säker på vem man skall sälja till och när detta kommer ske samt att eventuella köpare är beredda att ett betala ett pris som man går med vinst med.

<URL: <http://www.rikatillsammans.se>>

8 EMPIRISK UNDERSÖKNING

Den empiriska delen i mitt arbete består av intervjuer som gjorts med personer som jobbar med aktier och placeringar. Dessa personer eller konsulter jobbar på banker eller på konsultföretag. Jag har valt dessa personer för att de är mest insatta när privat personer gör placeringar och har på så vis en objektiv åsikt i frågan.

Intervjuerna bestod av djupgående frågor i hur privat personer ser på den globala marknaden. Syftet med intervjuerna var att få en klar bild över hur konsulterna tänker själv när man investerar och hur privat personer fokuserar mest på när de placerar i olika investeringsformer.

8.1 Undersökningsmetoder

Det första steget i en marknadsundersökning är att precisera syftet med undersökningen. Man måste ta reda på vad man vill veta och varför och sedan komma fram till vilken metod som är bäst att använda på målgruppen och frågeställningen. Den information man sedan får in så behöver man hantera på rätt sätt för att kunna utnyttja resultatet maximalt.

<URL: <http://www.paloma.se>>

Det finns två grundläggande former av marknadsundersökningar. Dessa former är kvalitativa och kvantitativa. De kvantitativa har som syfte att ge information av kvantitativ och mätbar karaktär. Med detta menas storleksförhållanden, relationer och mängder. De kvalitativa undersökningarna skall ge en inblick i och förståelse av den frågeställning som man arbetar med. Man kan illustrera dessa två former med ett exempel. En kvantitativ marknadsundersökning kan säga hur stor andel av målgruppen som föredrar ett visst varumärke. En kvalitativ marknadsundersökning kan däremot säga varför man föredrar ett varumärke eller varför man inte gör det. (Faarup & Hansen 2011, 221)

8.2 Kvalitativa undersökningar

En mycket viktig förutsättning för att man skall kunna förstå och använda sig av kvalitativa undersökningar är att man förstår sig på deras natur. Det man har fokus på handlar inte om exakta svar och siffror. Långa verbala svar från respondenternas sida är en viktig del av informationen. Kvalitativa undersökningar är också ostrukturerade, vilket betyder att informationen man får inte är lika strukturerad som i kvantitativa undersökningar. Om en respondent under en kvalitativ intervju plötsligt börjar prata om andra relevanta saker eller får oväntade associationer, ska den kvalitativa intervjuaren i princip inte avbryta honom eller henne utan försöka följa upp och fördjupa det som respondenten anser och säger. (Faarup & Hansen 2011, 222-224)

8.3 Olika typer av intervjuer

En intervju är en tvåvägs kommunikation där kärnan i intervjun är själva mötet. En intervju görs med ett bestämt syfte genom frågor och svar kring ett tema och där alla inblandade är införstådda med situationen. Man brukar tala om strukturerade eller ostrukturerade intervjuer, beroende på graden av styrning från intervjuarens sida. Respondenten bör kunna känna sig säker i att lämna ut information. Det ligger i intervjuarens intresse att skapa en trygg situation så att inte information hålls tillbaka av ovisshet av materialets användning. De svar som respondenten ger måste ha trovärdighet som möjliggör att man kan dra en säker slutsats. Av de svar man får måste man vara kapabel till att göra en kritisk granskning så att inte felaktigheter uppstår.

<URL: <http://www.abo.fi/>>

8.4 Undersökningens genomförande

Materialet till den empiriska undersökningen kommer jag att samla in genom intervjuer med personer som har arbetserfarenhet inom finansmarknaden. Målet med min undersökning är att intervjua personer i olika åldrar för att på sätt få en större variation i min undersökning. Min uppgift blir att analysera intervjuvaren och sedan dra paralleller från det till vad som presenteras i teoridelen.

Jag bygger upp intervjuerna så att de är semi-strukturerade intervjuer. Enligt Darmer & Freytag (1992, 256) arbetar man utifrån en intervjuhandledning som innefattar en checklista med ämnen då man gör en semi-strukturerad intervju. Det hör till intervjuaren att behandla samtliga ämnen på checklistan, men man behöver inte nödvändigtvis följa en viss struktur då man gör intervjun utan man kan istället genomföra intervjun som en flytande dialog. Författarna menar att frågornas karaktär i semi-strukturerade intervjuer kan vara olika, det kan variera från heltäckande frågor till endast stickordsförteckning över de viktigast aspekterna i intervjun.

9 INTERVJUER

Jag valde ett kvalitativt undersökningssätt för mina intervjuer. När jag fick kontakt med alla som jag hade tänkt intervjua bokade vi ett möte så att vi kunde träffas och diskutera. Vi mötte vanligtvis på deras kontor. Jag valde dessa personer för att kunna få all den information jag behövde och för att kunna ge ett så tillförlitligt uttalande om saken som möjligt.

De personer som jag har valt att intervjua inför mitt arbete jobbar alla på bank eller konsultföretag i Vasas.

1. Anders Wickström, konsultföretag i Vasas
2. Markus Havulehto, RVM Yhtiöt Oy, Vasas
3. Andreas Kjellman, Vasas Andelsbank
4. Simo Vuorenlinna, Vasas Andelsbank
5. Malin Häggman, Aktia

Jag har träffat alla dessa personer och nu kommer jag att presentera alla de intervjuer som jag gjorde med dem. Jag har valt att visa alla intervjuer i sin helhet så att läsaren skall få en så bred uppfattning om informationen som möjligt.

9.1 Intervju 1

Första intervjun gjorde jag med en man som är 40 år och har jobbat aktivt med investeringar i 5 år. Han jobbar just nu på ett konsultföretag i Vasas som hjälper personer att placera pengar i olika investeringar.

1. Vad för slags olika investeringsmöjligheter har kunderna att välja emellan?

Aktier, obligationer, specialfonder, pensionsförsäkringar, spar-försäkringar och råvaror.

- i. Vilket är populärast?

Olika former av skyddande av eget kapital och försäkrande av pengar.

- ii. Vilket område (länder, världsdelar) är populäraste för tillfället?

Är så individuellt mellan kunderna, men Finland är enligt Anders populäraste just nu. Finland borde vara ett bra investeringsområde om man ser på en 5 års plan. Om nånting i historien upprepar sig så kommer uppgång efter nedgång.

2. Vilken produkt ger mest vinst på lång sikt just nu?

Just nu så är det mest olika hävstångscertifikat och warranter. Men med dem så medför också en väldigt stor risk, om det går ner så kan man förlora allt. Fastigheter har hållit sig bra i det här skedet i alla fall.

- i. Vilket område (länder, världsdelar) ger mest vinst på lång sikt just nu?

Det är svårt att säga. Det beror på kunden hur de har placerat och placerar. Men om man ser två år tillbaka så har Ryssland gett bra vinst och andra oljeproducerande länder, men nog lider de också av den europeiska nedgången.

3. Vilket är populärare; att investera utomlands eller i Finland om man ser på en längre period?

Anders tycker personligen att Finland är ett attraktivt område.

4. Vad anser ni att man borde göra i nuläget med investeringar utomlands?

Anders tycker att när andra vill sälja så då ska man köpa, som då marknaden går dåligt. Men när medierna ropar att nu skall man sälja åt de stora massorna så då skall man köpa. Men i det stora hela så ska man hålla kvar aktierna så att man inte tar en större smäll än vad man kan få. Men man också sälja bort allt man har och investera i nått som ger större avkastning, som t.ex. att sälja alla aktier man har och investera i fastigheter.

5. Vilka åldersgrupper investerar mer än andra åldersgrupper?

Det är många föräldrar som gör investeringar till sina barn. Från 40 åringar till 60 åringar.

6. Har investeringar utomlands sjunkit bland era kunder sedan finanskrisen 2008 bröt ut?

Det har nog hållits på ungefär samma nivå. Det är bra att inte ha alla aktier man äger på ett bolag utan att man har en bra spridning på sina aktier i olika bolag.

7. Vad tycker kunderna om att investera utomlands om man ser på vad som har hänt i resten av Europa, t.ex. Grekland och Italien?

Folk investerar nog lika ivrigt men tänker på ett annat sätt. Kapitalskydd har blivit mera populärt. Man tänker mera nuförtiden på vad man lägger pengarna på, förr var det mera att man investerade i någonting och sedan hoppades man på att marknaden sköter arbetet och ger bra med vinst.

- i. När tror ni att investeringar utomlands kommer att stiga igen inom de kommande åren?

Svårt att säga. Det beror helt på hur de politiska besluten får för respons ute i världen och hur mycket förtroende det finns. Men om man skulle gissa så skulle det vara mot slutet av inkommande år.

8. Litar folk på att investera utomlands?

Jo. Om man vill investera i en fond i t.ex. Kina så skall man helst ta kontakt med någon som verkligen bor i Kina och har bättre koll på läget än en person som har en kinafond, men bor någon annanstans.

- i. Vad ger ni för bild av läget i investeringar utomlands?

Aktiemarknaden, kommer att stiga kraftigt. Anders gav också som tips att förbruka alltid mindre än det du får in och investera mellanskillnaden med ränta på ränta.

9.2 Intervju 2

Den andra intervjun är gjord med en man som är 29 år och har jobbat aktivt med investeringar i 3 år. Han jobbar just nu på ett konsultföretag i Vasa som hjälper personer att placera pengar i olika investeringar.

1. Vad för slags olika investeringsmöjligheter har kunderna att välja emellan?

RVM är ett opartiskt bolag som har alla produkter av banker och försäkringsbolag.

- i. Vilket är populärast?

En fjärdedel är försäkringar. Sedan finns det de som sparar för pensionen och de som sparar för sina barn och barnbarn.

- ii. Vilket område (länder, världsdelar) är populäraste för tillfället?

Asiatiska marknaden.

2. Vilken produkt ger mest vinst på lång sikt just nu?

Fastigheter.

- i. Vilket område (länder, världsdelar) ger mest vinst på lång sikt just nu?

Inte Europa för tillfället. Asien ger bäst just nu.

3. Vilket är populärare; att investera utomlands eller i Finland om man ser på en längre period?

Det är så att finländare tycker bättre om att investera i egna landet. Men det blir populärare att investera globalt.

4. Vad anser ni att man borde göra i nuläget med investeringar som man redan har utomlands?

Om man inte har hunnit sälja de ännu så är det nog bara att hålla kvar dem. Beror också på när man har köpt dem. Köp när det är billigt och sälj när det är dyrt. Finns många tecken på att vi har undervärderat aktiemarknaden, alltså att den skall uppåt. Men det finns också många tecken på att den skall neråt. Man kan ta som exempel att länderna har hållit sina budgeter så som det var överenskommet vilket många ser positivt på.

5. Vilka åldersgrupper investerar mer än andra åldersgrupper?

Beror mycket på hur ekonomisk stabil ens egen ekonomi är. De som är i yrkeslivet investerar men det beror också mycket på branschen man jobbar i.

6. Har investeringar utomlands sjunkit bland era kunder sedan finanskrisen 2008 bröt ut?

I Europa har de sjunkit, som är en väldigt instabil marknad. Asien har hållits på samma nivå. Amerika och Latinamerika har också hållits på samma nivå. Men i Norden har det inte skett några stora förändringar, mest i Sydeuropa.

7. Vad tycker kunderna om att investera utomlands om man ser på vad som har hänt i resten av Europa, t.ex. Grekland och Italien?

Det har inverkat. Kunderna har dock svårt att veta vad som egentligen kommer att ske med dessa problem.

- i. När tror ni att investeringar utomlands kommer att stiga igen inom de kommande åren?

Väldigt svårt att säga. BNP växer i Kina med 6 % per år och vi får vara glada i Finland om vi hålls på plus med BNP. Vi måste också se när Europas problem är lösta.

8. Litar folk på att investera utomlands?

Om man investerar i kapitaltryggade produkter, då en emittent kan trygga kapitalet. Men det händer att personer tar tillbaka de investeringar de har och byter till en annan marknad.

- i. Vad ger ni för bild av läget i investeringar utomlands?

Aktiemarknaden är han trött på då den har varit väldigt instabil, p.g.a. optionerna i världen är värt mer än hela börsen och var det finns pengar tryggt i värde. På en vecka kan den gå upp 10% och nästa vecka kan den gå ner 10%. Väldigt svårt att se någon trend vart det är på väg. Det är inte bara aktiemarknaden man kan investera i som folk tror utan det finns också andra kategorier. Råvaror kan man också investera i just nu och räntepapper med råvaror, cashholdings och fastigheter.

9.3 Intervju 3

Den tredje intervjun är gjord med en man som är 26 år och har jobbat aktivt med investeringar i 3 år. Han jobbar på Vasa Andelsbank där han hjälper personer se över olika investeringsmöjligheter som finns då man vill placera pengar.

1. Vad för slags olika investeringsmöjligheter har kunderna att välja emellan?

Fonder, aktier, pensionsförsäkringar, strukturerade produkter som indexlån och diverse andra produkter.

- i. Vilket är populärast

Indexlån, som är en kapitalskyddad produkt, är det som kunderna är mest intresserade av eftersom de flesta är relativt försiktiga investerare. Kapitalskyddade produkter är också populärt.

- ii. Vilket område (länder, världsdelar) är populäraste för tillfället?

Inhemskt aktier är fortfarande attraktiva. 2011 var tillväxtländerna väldigt intressanta. De senaste 3-4 månaderna har det varit mer försäljning av kinesiska, ryska och latinamerikanska fonder.

2. Vilken produkt ger mest vinst på lång sikt just nu?

Aktier och fonder ger mest avkastning på längre sikt.

- i. Vilket område (länder, världsdelar) ger mest vinst på lång sikt just nu?

Just nu så anser Andreas att asiatiska marknaden ger mest vinst.

3. Vilket är populärare; att investera utomlands eller i Finland om man ser på en längre period?

Andreas skulle hålla Finland som det starkaste valet. I Europa är det ostabilt, som påverkar investerarnas beslut.

4. Vad anser ni att man borde göra i nuläget med investeringar som man redan har utomlands?

Borde hålla kvar de investeringar som man har utomlands. Borde se vad det är för investeringar och var de finns.

5. Vilka åldersgrupper investerar mer än andra åldersgrupper?

25-65 åringar. De som har varit med förr och investerat är ännu relativt aktiva, som är mellan 40 och 60 år.

6. Har investeringar utomlands sjunkit bland era kunder sedan finanskrisen 2008 bröt ut?

Det har inte minskat så mycket, ungefär på samma nivå. Det är bara tillfälligt, de lägger nog in pengarna ganska snabbt igen.

7. Vad tycker kunderna om att investera utomlands om man ser på vad som har hänt i resten av Europa, t.ex. Grekland och Italien?

Är ett klart orosmoln för de flesta, och hur det kommer att påverka Finlands ställning. Men det finns ännu ganska många som tecknar t.ex.

europiska aktiefonder och europeiska indexlån men då ingår det också mer risk.

- i. När tror ni att investeringar utomlands kommer att stiga igen inom de kommande åren?

Inom nästa år.

8. Litar folk på att investera utomlands?

Nyheter från tidningar och tv ger oftast inte en helt klar bild över läget som gör de lite osäkra, men de flesta har nog en klar bild över hur läget egentligen är.

- i. Vad ger ni för bild av läget i investeringar utomlands?

Det är bra att om man har en aktieportfölj med finska bolag så är det ett bra komplement med en rysk fond eller kinesisk, så att man får en bra riskspridning.

9.4 Intervju 4

Den fjärde intervjun gjorde jag med en man som är 48 år och har jobbat med investeringar i 16 år. Han jobbar just nu på Vasa Andelsbank som konsult för personer som vill placera pengar i olika investeringsmöjligheter.

1. Vad för slags olika investeringsmöjligheter har kunderna att välja emellan?

Vanliga konton, tidsbundna depositioner, fondalternativ, försäkringsalternativ, aktier, indexlån, kapitalgaranterade produkter, avtalsbaserade placeringar enligt riskprofilerna och avskaffningsförväntningar som kunden har.

- i. Vilket är populärast?

Om man ser på finländare överlag så är det depositioner och konton. Många frågar sig själv vad som är målet med pengarna.

- ii. Vilket område (länder, världsdelar) är populäraste för tillfället?

Beror på målgruppen. Äldre människor investerar gärna i inhemska aktier. Men beror på hurudan riskprofil man har, många vill nog investera i tillväxtländerna.

2. Vilken produkt ger mest vinst på lång sikt just nu?

Aktier.

- i. Vilket område (länder, världsdelar) ger mest vinst på lång sikt just nu?

Tillväxtländerna.

3. Vilket är populärare; att investera utomlands eller i Finland om man ser på en längre period?

Inhemska marknaden är intressantare. Om man ser på volymerna så är det mindre andelar som investeras i utlandet.

4. Vad anser ni att man borde göra i nuläget med investeringar som man redan har utomlands?

Man måste ta reda på vad som är målet med pengarna. De som har investerat våren 2009 har en bra utveckling på sina investeringar. Håll kvar pengarna om man har dem på lång sikt.

5. Vilka åldersgrupper investerar mer än andra åldersgrupper?

Om man ser på volymerna så är det mer 50 till 60-åringar. De som har betalat bort sina skulder och ärver investerar mera.

6. Har investeringar utomlands sjunkit bland era kunder sedan finanskrisen 2008 bröt ut?

Banken har inte varit så långt nere sedan dess. Om man har investerat vårvintern 2009 så är man nog på plus i dagens läge.

7. Vad tycker kunderna om att investera utomlands om man ser på vad som har hänt i resten av Europa, t.ex. Grekland och Italien?

Kunderna är mera försiktigare, funderar längre på hur man skall göra och vart man skall placera. Grekland och Italien är det inte många som är intresserade av just nu.

- i. När tror ni att investeringar utomlands kommer att stiga igen inom de kommande åren?

Har inget direkt svar på frågan just nu.

8. Litar folk på att investera utomlands?

Om man är en långsiktigare placerare så om man har en horisont på tre till fyra år framåt så historiskt sätt tar det en tid att rida ut dessa finanskriser.

- i. Vad ger ni för bild av läget i investeringar utomlands?

Man skall sprida sina placeringar, den finska marknaden har fått mycket stryk. Sätt en del i Europa, en del i Finland och en del i tillväxtländerna.

9.5 Intervju 5

Den femte intervjun är gjord med en kvinna som är 37 år och har jobbat aktivt med investeringar i 6 år. Hon jobbar på Aktia som placeringschef och hjälper personer att se över olika investeringsmöjligheter.

1. Vad för slags olika investeringsmöjligheter har kunderna att välja emellan?

Sparkonton, placeringsdepositioner, Aktias depenturlån, fonder, räntefonder, aktiefonder, sparförsäkringar och bankfonder. Med jämna mellanrum har de också indexlån. De har ett brett sortiment.

- i. Vilket är populärast?

Fasta räntesidan. Placeringsdepositioner. Beror på hurudan människa man är.

- ii. Vilket område (länder, världsdelar) är populäraste för tillfället?

Amerika och tillväxtländerna. De har mera positiva förväntningar på sin tillväxt.

2. Vilken produkt ger mest vinst på lång sikt just nu?

Beror på tidsperspektivet. Aktier på långsikt har gett bättre avkastningar, men det varierar också på +/- 20%. Marknaden är så instabil att det kräver en placering på lång sikt.

- i. Vilket område (länder, världsdelar) ger mest vinst på lång sikt just nu?

Amerikanska marknaden. På sista kvartalet har europeiska marknaden utvecklats sig bra. Den finska aktiemarknaden har kommit ner 10 % sedan början av 2010. Tiden är viktig att tänka på.

3. Vilket är populärare; att investera utomlands eller i Finland om man ser på en längre period?

Det är lättare att investera i Finland eftersom det är en bekant marknad. Men många förstår att man skall sprida sina risker. Aktia ser gärna att man har en internationell spridning. Man måste också ha den rätta andelen räntor.

4. Vad anser ni att man borde göra i nuläget med investeringar utomlands?

Beror på hurdana investeringar man har. Om man har tiden på sin sida så skall man vänta ut läget. Det löns också att man fyller på sina investeringar med regelbundna intervaller.

5. Vilka åldersgrupper investerar mer än andra åldersgrupper?

De som nyligen har skaffat bostad så kan spara mindre summor månadsvis. De som sedan har betalat av lån och skulder har mera pengar att röra sig med och vissa kan också få arv. De äldre åldersgrupperna har mera aktivitet. Men alla grupper investerar nog.

6. Har investeringar utomlands sjunkit bland era kunder sedan finanskrisen 2008 bröt ut?

2009 så steg investeringar väldigt kraftigt på marknaden. Men 2010 har det sjunkit för det mesta.

7. Vad tycker kunderna om att investera utomlands om man ser på vad som har hänt i resten av Europa, t.ex. Grekland och Italien?

Finns fortfarande intresse att placera utomlands. Men det finns få som vill investera i någonting som har med Grekland, Italien och Spanien att göra.

- i. När tror ni att investeringar utomlands kommer att stiga igen inom de kommande åren?

Marknaden har kommit ner. Människor är ganska försiktiga. Det är väldigt dålig synbarhet framåt. Aktia ser väldigt neutralt på ränteplaceringar för tillfället. Men de tror att förändringar kommer att ske nästa sommar 2012.

8. Litar folk på att investera utomlands?

Världen är stor. Folk är mera noggranna på vad för slags investeringar de vill ha.

- i. Vad ger ni för bild av läget i investeringar utomlands?
Kan vara klokt att månadsspara för att minimera risken.

9.6 Sammanfattning av intervjuerna

Den empiriska delen har gjorts mellan vecka 50 till vecka 3, mellan vecka 50 och 1 har intervjuerna utförts och under vecka 2 och 3 har jag sammanställt resultaten.

Jag har intervjuat fem olika personer som jobbar på banker eller konsultföretag i Vasa och har olika synsätt på den globala marknaden. Jag har analyserat intervju svaren och kommit fram till olika sammanhängande faktorer angående den globala marknaden.

Intervjuerna har gjorts så att jag har tagit kontakt med personerna och vi har gemensamt kommit fram till en tid och plats när vi kunde träffas, vanligtvis möttes vi på deras arbetsplats. De jag har intervjuat har alla en sakkunskap om investeringar, vilket gjorde att jag fick en bred syn om finansmarknaden.

Det som alla personer kunde erbjuda från deras arbetsplats var en väldigt brett sortiment av produkter som privat personer kan investera i. De erbjuder också deras egen syn på vad man borde investera i när en kund frågar efter deras åsikt.

När det kommer till vilken produkt och områden som är populärast så är produkter det som skiljer mest. Detta beror också på hurudan personen som investerar är och vad för framtidsutsikter han har. Alla erbjuder förstås vad deras bank eller konsultföretag har vid den tidpunkten och vad som ger mest vinst. När det kommer till områden tyckte alla att Finland är ännu väldigt populärt bland investerare men de som vill sprida risken väljer att investera i antingen tillväxtländerna eller den asiatiska marknaden. Man kan få mera vinst då om man skulle investera i de istället för Finland, men risken skulle vara betydligt högre.

Den produkt som ger mest vinst på lång sikt var aktier och fonder ett återkommande svar. Det är väldigt svårt att säga då marknaden är så instabil att en dag kan marknaden vara på plus och nästa dag kan den vara på minus. De områden som ger mest vinst var den asiatiska marknaden, enligt de flesta respondenter. Amerika hade också gett en god avkastning. Det är också många oljeproducerande länder som ger god avkastning.

Då personer vill placera pengar så var det mest på den finska marknaden som pengarna placerades på. Anledningen till det är att Finland är ett väldigt känt område för många och känner sig mera säkra att sätta pengarna i det istället för andra länder. Men många var nog av den åsikten att man borde ha en riskspridning på sin portfölj, så att man sätter en del i Finland och resten i länder som visar god avkastning.

Det som har skett i världen så att marknaden har gått ner anser de flesta jag intervjuade att man borde hålla kvar sina investeringar och inte bli rädd och sälja bort allt till mindre vinst. Det kommer alltid att komma kriser i världen där många investeringar sjunker i värde, men som historien har visat så återhämtar sig marknaden efter varje kris. När en kris har skett, så om man har pengar över så kan man vara varsam med dem eller så fyller man på med sina investeringar med regelbundna intervaller för ett lägre pris och hoppas att den går med vinst.

När man ser på vilka åldersgrupper som investerar så var det väldigt svårt att säga. Men de flesta var nog av den åsikten att de personer som har avbetalat alla sina skulder och har pengar över investerar för det mesta. Det är många som är över sextio som aktivt investerar också.

Efter finanskrisen så var det många som var försiktiga att investera. Men då man såg på följande år så var det många som investerade och kom antagligen att vara på plus följande år. Bankerna i Finland blev inte så mycket berörda av krisen som till exempel bankerna i Amerika blev, utan de hölls på ungefär samma nivå.

Då hela världen fick veta om hur Grekland och Italien hade misskött sina ekonomier, så var det enligt många som jag intervjuade att människor har börjat bli mer försiktigare med var de placerar sina pengar. Medier har inte alltid gett en korrekt bild över hur läget är i vissa länder, vilket gör att en del människor ibland har fått en fel syn på läget. Det är då upp till konsulter att beskriva hur läget egentligen är. Men en del har fått en klar bild från början över hur läget egentligen är. Många var också av samma åsikt då det kom till när marknaden kommer att börja ge mer vinst. Inom de kommande åren kommer marknaden att stiga igen, frågan är bara när exakt den kommer att stiga vilket är väldigt svårt att säga.

Människor litar fortfarande på att investera utomlands. Fast alla kriser har skett i världen ser många väldigt positivt på att investera utomlands. Men de är förstås väldigt noggranna med var de sätter sina placeringar.

Den bild som gavs av de personer jag frågade om läget utomlands var att man helst skall sprida risken. Det är inte klokt att ha alla sina placeringar på samma ställe utan man borde mera sätta en del i ett land och en annan del i ett annat land, för att på så sätt undvika att förlora alla pengar man har på en marknad om den skulle gå ner.

10 SLUTSATSER

I detta kapitel kommer jag att analysera undersökningens resultat och sammankopplingen mellan intervjuvaren och den teori som jag presenterat i teoridelen. Ytterligare diskuteras undersökningens reliabilitet och validitet och sedan avslutas kapitlet med förslag till fortsatt forskning.

10.1 Resultat

Som det tidigare framkommit genomfördes den empiriska undersökningen med hjälp av intervjuer från fem olika personer. Intervjuerna genomfördes på ett smidigt sätt och alla jag kontaktade var direkt villiga att ställa upp för en intervju. Alla intervjupersoner var villiga att bidra med sina egna åsikter och upplevelser. I sin helhet gav intervjuerna resultatmässigt varierande information och var väldigt lyckade på ett bra sätt.

Teoridelen byggde jag upp över vad som kan ha påverkat en investerare före denne gör en investering. Globaliseringen har varit den största orsaken till varför vi har ett så stort erbjudande av aktier och fonder från hela världen. Kommunikationen mellan alla länder är väldigt smidig och snabb vilket gör att man får veta direkt vad som har hänt med investeringar man gjort på andra sidan av jorden. Globaliseringen i Finland har varit väldigt positiv och har lett till många lyckade transaktioner.

I teoridelen nämns också olika finanskriser som har drabbat oss. Detta gör att marknader sjunker i värde som investerare ser över och från det gör beslut i vilka marknader det är värt att investera i just då. Enligt de intervjuade har finanskrisen inte haft så stor inverkan på den finländska investerare då Finland klarade sig relativt bra. Men investeringarna stannade av för en stund och många blev försiktigare att investera.

Olika sparformer nämns också i teoridelen vilket också nämnts av de intervjuade. Jag skrev om de mest vanliga sparformerna, det finns förstås mycket mera att placera pengar i. Aktier och fonder är de mest vanliga att investera i, medan fastigheter är också intressant att investera i.

Vidare i teoridelen ger jag också exempel på hur investerare tänker och ser på marknader. Alla som placerar har olika tankesätt och det beror också på i vilken marknad man investerar i. De jag intervjuade är alla enligt den åsikten att man skall sprida risken och försöka undvika förluster.

10.2 Reliabilitet och validitet

När man gör en studie med en kvantitativ undersökningsmetod hänför sig begreppen validitet och reliabilitet framför allt till datainsamlingen, vilket betyder att rätt sorts data är insamlade på ett tillförlitligt sätt. Man bör alltid sträva efter hög reliabilitet och validitet. Reliabilitet och validitet måste värderas på ett delvis annorlunda sätt i studier med kvalitativ inriktning jämfört med studier i kvantitativ inriktning. Inom kvalitativ forskning kan man inte skatta trovärdigheten med siffror. Validitet och reliabilitet i studier med kvalitativ inriktning handlar om att kunna beskriva att det man har samlat in har man bearbetat på ett systematiskt och hederligt sätt. I den slutliga rapporten beskriver man även förutsättningarna inför projektet och hur resultaten under processen sedan har vuxit fram.

<URL: <http://www.infovoice.se/>>

Förståelse för ämnet har jag alltid haft som en hobby, på sidan om mina studier. Mina allmänna kunskaper inom ämnet har varit relativt låga då det handlar om investeringar. Men jag har utfört min praktik på ett konsultföretag i Vasa som hjälper personer att placera pengar i diverse produkter. Via det har jag fått utökade kunskaper inom ämnet vilket också ledde till att jag började skriva om ämnet.

De tryckta arbeten jag använt som källor har alla kommit från pålitliga och välkända förlag vilket innebär att innehållet i dem bör vara pålitligt. Samtliga källor jag använt är också till olika grad inriktade på åtminstone någon del av det ämne som jag har skrivit om och jag har använt dem där jag ansåg vara mest lämpligt. I den teoretiska delen av arbetet har jag undvikit egna åsikter eller reflektioner utan informationen är från källor som bör ha en större kunskap om ämnet än mig själv.

Anledningen till varför jag valde att intervjua personer som antingen är anställda på banker eller konsultföretag är för att de har en stor kunskap om ämnet och kan på så vis ge mig vidare information. Deras erfarenhet säger mycket om hur mycket de vet om investeringar. Från den informationen jag fick från intervjuerna har jag kunnat dra välformade slutsatser.

10.3 Förslag till fortsatt forskning

Förslag till hur man skulle kunna utveckla detta arbete är att istället för intervjuer göra enkäter med diverse frågor om investeringar som man sedan skickar ut till privatpersoner. Från det skulle man få en större uppfattning över hur alla agerar på marknaden. Man måste förstås ha en stor mängd människor till denna undersökning.

Man kan också välja att i och med att det alltid sker förändringar på finansmarknaden kunde man se hur investeringar har sett ut på de senaste tio åren och från det se hur det kommer att se ut i framtiden.

Man kan också välja att göra en undersökning om att ta reda på hur stor inverkan vissa länder och företag har haft på den finska finansmarknaden.

11 SLUTORD

Syftet med detta arbete var att ta reda på hur populärt det blivit att investera utomlands för finländska investerare. Globaliseringen fungerade som utgångspunkt och både den teoretiska och empiriska delen handlar om globaliseringens effekter.

I arbetets teoridel behandlades globaliseringen och dess effekt i Finland. Vidare presenterades finanskrisen 2008 och andra kriser som har skett i världen och som drabbat Finland. Olika sparformer gavs det exempel, vilka som är de mest vanliga. Teoridelen avslutades med att visa hur de flesta investerare tänker när de väljer att investera i produkter.

Den teoretiska informationen användes som stöd vid uppbyggandet av den empiriska undersökningen. Undersökningen genomfördes med intervjuer från fem olika personer, av vilka samtliga har erfarenhet med investeringar. Intervjuerna gav varierande och innehållsrika svar och kunde kopplas samman med det som skrevs i teoridelen. Arbetet avslutas med resultatbeskrivning från analyserna.

Arbetet har varit intressant att genomföra och har gett mig en utökad kunskap inom ämnet. Jag har också fått möjligheten att stifta bekantskap med nya människor och fått höra deras åsikter. Man kunde från intervjuerna utläsa motsatta uppfattningar, vilket i sin tur gjorde arbetet och forskningen mera intressant.

12 KÄLLFÖRTECKNING

Tryckta arbeten

Wiklund, J. 2010. Geografi för gymnasieskolan. Första upplagan. Halmstad, Sverige. Capensis Förlag Ab.

Wissén, P., Wissén, U. 2011. Finanskrisen förklarad. Första upplagan. Lettland. Ivrig Förlag.

Hansson, S. 2001. Aktier, Optioner, Obligationer: En introduktion. Nionde upplagan. Lund, Sverige. Studentlitteratur Ab.

Andersson, E. 2001. Globaliseringens politiska ekonomi – en introduktion. Första upplagan. Lund, Sverige. Studentlitteratur Ab.

Bernhardsson, J. 2009. Tradingguiden. Tredje upplagan. Borgå. Bokförlaget Fischer & Co.

Börjesson, P. 2008. Så här kan alla svenskar bli miljonärer. Första upplagan. Sverige. Månocket.

Faarup, P., Hansen, K. 2011. Marknadsundersökningar – i teori och praktik. Första upplagan. Kina. Liber Ab.

Darmer, P., Freytag P. 1992. Företagsekonomisk undersökningsmetodik. Första upplagan. Fredriksberg, Danmark. Samfundslitteratur.

Artiklar

Bel Habib, I. 2011. Svenska språket gynnar Finlands industri och utrikeshandel. Hänvisat 1.2.2012. <http://www.newsmill.se/artikel/2011/05/25/svenska-spr-ket-gynnar-finlands-industri-och-utrikeshandel>

Elektroniska publikationer

Ekonomisk historia. (u.å.). Ekonomisk historia. Hänvisat 1.2.2012. <http://ekonomisk-historia.r76.se/kontakt/>

Finlands Bank. 2010. Finland – konsultation 2010 enligt artikel IV. Hänvisat 2.2.2012.

http://www.suomenpankki.fi/sv/suomen_pankki/ajankohtaista/tiedotteet/Documents/100607_IMF_concluding_statement_summary_sv.pdf

Utrikesministeriet. (u.å.). Globaliseringen och Finland. Hänvisat 31.12.2011. <http://formin.finland.fi/Public/download.aspx?ID=21960&GUID={B884FD4E-5A2A-4D45-BF28-0BE95731C705}>

Finska tullen. 2010. Finlands export och import minskade med en tredjedel år 2009. Hänvisat 2.2.2012.

http://www.tulli.fi/sv/tiedotteet_sv/ulkomaankaupantilastot_sv/tiedotteet/kuluvavuosi/statistik_09022010/index.html

Finska tullen. 2011. Månatliga importen, exporten och handelsbalansen 2007-2011. Hänvisat 1.3.2012.

http://www.tulli.fi/sv/finska_tullen/utrikeshandelsstatistik/grafik/liitteet/Kuviot_2011SE.pdf

Finansinspektionen. 2011. Börsaktier. Hänvisat 3.2.2012.

http://www.finanssivalvonta.fi/se/Finanskund/Finansiella_produkter/Investeringsverksamhet/Borsaktier/Pages/Default.aspx

Finansinspektionen. 2011. Investeringsfonder. Hänvisat 3.2.2012.

http://www.finanssivalvonta.fi/SE/FINANSKUND/FINANSIELLA_PRODUKTE/R/INVESTERINGSVERKSAMHET/INVESTERINGSFONDER/Pages/Default.aspx

Finansinspektionen. 2011. Indexlån. Hänvisat 4.2.2012.

http://www.finanssivalvonta.fi/se/Finanskund/Finansiella_produkter/Investeringsverksamhet/Indexlan/Pages/Default.aspx

Swedbank. (u.å.). Obligationer. Hänvisat 1.2.2012.

<http://www.swedbank.se/privat/spara-och-placera/sa-kan-du-spara/sparformer/obligationer/index.htm>

Aktiespararna. 2007. Fastigheter som placeringsalternativ: Direktinvestering ger nya möjligheter. Hänvisat 2.2.2012.

<http://www.aktiespararna.se/artiklar/Fonder/Fastigheter-som-placeringsalternativ/>

Statistikcentralen. 2011. Priserna på egnahemshus steg under juli-september med 0,4 procent. Hänvisat 1.3.2012. http://stat.fi/til/kihi/2011/03/kihi_2011_03_2011-12-09_tie_001_sv.html

Investera i fastigheter. 2010. När du ska köpa fastighet. Hänvisat 2.2.2012.

<http://www.investeraifastigheter.n.nu/kopa-fastighet>

Rika Tillsammans. 2008. Strategi för fastighetsinvesteringar utomlands – en lista i 10 punkter. Hänvisat 2.2.2012. <http://www.rikatillsammans.se/2008/02/06/166/>

Paloma. (u.å). Hur gör man en marknadsundersökning, del 1. Hänvisat 9.3.2012. <http://www.paloma.se/hur-gor-man-en-marknadsundersokning-del-1>

Åbo Akademi. (u.å). Intervju. Hänvisat 29.2.2012. <http://web.abo.fi/arkiv/folk/intervju.html>

Göteborgs universitet. 2002. Hänvisat 1.3.2012. <http://www.infovoice.se/fou/>

BILAGA 1: INTERVJUFRÅGOR

1. Vad är ert namn, ålder, och hur länge har ni jobbat med investeringar?
2. Vad för slags olika investeringsmöjligheter har kunderna att välja emellan?
  - i. Vilket är populärast för tillfället?
  - ii. Vilket område (länder, världsdelar) är populäraste för tillfället?
3. Vilken produkt ger mest vinst på lång sikt just nu?
  - i. Vilket område (länder, världsdelar) ger mest vinst på lång sikt just nu?
4. Vilket är populärare; att investera utomlands eller i Finland om man ser på en längre period?
5. Vad anser ni att man borde göra i nuläget med investeringar som man redan har utomlands?
6. Vilka åldersgrupper investerar mer än andra åldersgrupper?
7. Har investeringar utomlands sjunkit bland era kunder sedan finanskrisen 2008 bröt ut?
8. Vad tycker kunderna om att investera utomlands om man ser på vad som har hänt i resten av Europa, t.ex. Grekland och Italien?
  - i. När tror ni att investeringar utomlands kommer att stiga igen för de kommande åren?
9. Litar folk på att investera utomlands just nu?
  - i. Vad ger ni för bild av läget i investeringar utomlands?